

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje 2019

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník

Náklad: 600 výtisků

Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Ester Horáková, Bc. Kateřina Hubertová,
Mgr. Marta Lešková, PhDr. Olga Pitašová,
Mgr. Marta Pešková Staníková,
Mgr. Eva Svobodová, Markéta Tučková,
Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
<https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx>

Inzerce přijímá redakce.

Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 12. 3. 2020.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2020 SVK HK

Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

**Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové**

Telefonní ústředna: 494 946 200

Ředitelství: 205

Public relations: 203

Oddělení služeb knihovnám: 224

Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko	
Kulatý rok, kulaté výročí	3
Šumné knihovny	
Rekonstrukce bohdášinské pobočky	4
Obecní knihovna ve Všeštarech	5
Knihovna v Českém Meziříčí v novém	6
Soutěž knihoven jako potvrzení dobré kvality	8
Naše téma	
Region je vždy dobrý nápad	8
Božena Klabalová	9
Vít Vágner byl nejen knihovník	11
Legenda Jaroslav Suchý	11
Webové stránky knihoven	
Rubrika Webové stránky knihoven v druhém ročníku	13
Elektronické komnaty Místní knihovny Větrný Jeníkov	14
Nové trendy	
Hrátky s roboty	16
Jak uniknout do knihovny	18
Zaujalo nás	
Nová služba čtenářům – projekt knihazknihovny.cz	19
Jak na to	
O průzkumech spokojenosti v knihovnách	20
Trocha odbornosti	
Současný stav spolupráce ve vzdělávání mezi veřejnými knihovnami a školami – výsledky celostátního průzkumu 2019	22
Stalo se	
Ocenění knihovnicí 2019	24
Profesní výlet do Hradce Králové	25
Knihovny v proudu času	27
Oslavy v Jičíně	29
Lokálka	30
Knihovna Holovouského malináče	32
Stánek knihovny na Svatováclavských slavnostech v Dobrušce	33
Doporučujeme do vašich fondů	
Králova třetí žena	34
Božena Němcová inspirací pro umění (1842–2020)	35
Z knihovnických organizací	
Zaměstnavatelská sekce SKIP	38
Poklady knihovních fondů	
Hudební zajímavosti z KMHK, 1. část	40
Z dějin knihovnictví v našem kraji	
24894 dnů v životě Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové	42
Jak to vlastně bylo se zpravodajem...	43
Kdo je	
Čestné tituly knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje roku 2019	46
Josef Gočár	49

Obálka:

Knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje 2019
Kampaň knihoven Královéhradeckého kraje 2020

Foto nad Do čísla přispěli:

Výroční jarmark v Jičíně

Zvláštní přílohy:

Autorský rejstřík 2019

Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých
knihoven nebo z jejich webových stránek.

Kulatý rok, kulaté výročí

Petra Řoutilová

Milé čtenářky, milí čtenáři,
je tady nový rok a s ním i nový ročník zpravodaje U nás. A ne jen tak ledajaký ročník, nýbrž jubilejní! Zpravodaj U nás vychází v roce 2020 pod názvem U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje už krásných 30 let. A to si zaslouží i nějaký ten dárek. A jako dárek mu v prvním letošním čísle věnujeme ohlédnutí zpět k počátkům. V rubrice **Z dějin knihovnictví v našem kraji** si můžete přečíst, *Jak to vlastně bylo se zpravodajem...* Autorkami jsou dvě bývalé šéfredaktorky Božena Blažková a Andrea Součková. Ano. Už i o Andree mluvím jako o bývalé šéfredaktorce, protože v listopadu loňského roku se stala poprvé maminkou a své „knihovnické dítě“ jménem U nás předala do mých rukou. Já ho přebírám s pokorou a budu se snažit, aby i nadále prospívalo.

V minulém roce z důvodu přebírání šéfredaktorské štafety nevyšlo 4. číslo. Ale nebojte

se, o podzimní a zimní události z knihovnického světa nepřijdete. Rubrika **Stalo se** přináší články o oceněných knihovnicích i knihovnách roku 2019, o oslavách 100. výročí prvního knihovnického zákona, informace z konference Lokálka či o Královéhradecké knihovnické konferenci. Na poslední zmíněné konferenci byla vyhlášena kampaň pro rok 2020 na téma Regionální osobnosti s krásným mottem „Z našeho kraje na světové nebe“. Ve zpravodaji si ho rozdělíme do čtyř oblastí. V prvním čísle se v rubrice **Naše téma** budeme věnovat osobnostem z řad knihovníků, ve druhém našim čtenářům, ve třetím se zaměříme na novináře a publicisty a zimní číslo věnujeme osobnostem z oblasti vědy, techniky či stavitelství...

Věřím, že i v letošním kulatém roce si ve zpravodaji najdete to své, a pokud byste měli jakékoli nápady či náměty, obraťte se na naši redakci.

Přejeme příjemné čtení...

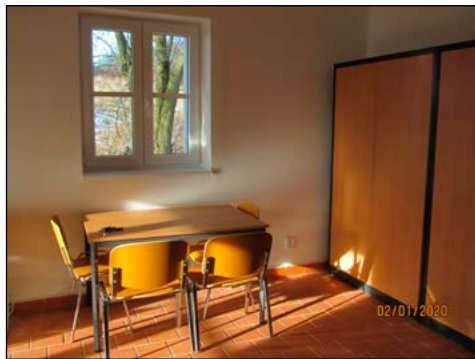
Rekonstrukce bohdašínské pobočky

Marcela Fraňková

Malý, ale důležitý domeček na levé straně páteřní komunikace v Bohdašíně na Náchodsku. V katastrální mapě je uvedeno, že se jedná o Bohdašín nad Olešnicí, což ale ví málokdo. Tato informace je uvedena v okně domku spolu s informací, že na rekonstrukci byla použita dotace Královéhradeckého kraje. Tento domeček, který se rozhlíží daleko do krajiny, je pro místní obyvatele důležitý. Dříve patřil Asociaci víceúčelových základních organizací technických sportů a činností České republiky se sekretariátem v Kutné Hoře a byl využíván převážně pro setkávání místních spolků, zejména hasičů, mládeže, která tu hrála stolní tenis, a také zde již dlouhá léta sídlí pobočka červenokostelecké knihovny, která od roku 2016 nese jméno Břetislava Kafky – významné osobnosti zdejšího regionu.

nelákalo k pobytu. A knihovníci tam také neměli na různých ustlání. Občas mráz poškodil vodovod a voda způsobila navlhnutí interiéru. Naštěstí knihy byly uloženy ve skříní výše a nedošlo k jejich zničení. A topilo se ve starých kamnech, což komplikovalo práci v zimním období.

Ale vraťme se k domečku, který žije s obyvateli Bohdašína, osady patřící k Červenému Kostelci, a tudíž je i v jeho majetku. Na žádost osadního výboru byl domek na přelomu jara a léta 2019 celkově zrekonstruován. Bylo to dobré rozhodnutí, protože vše bylo dlouhým používáním opotřebované, zařízení bylo zastaralé a celkově

Celková revitalizace objektu v sobě zahrnuje opravu elektroinstalace, nové rozvody vody a úpravu odpadů, novou hydroizolaci včetně odvodnění pozemku okolo objektu, položení nové dlažby, instalaci zdravotní techniky, rekonstrukci vytápění využitím kombinace topení akumulacími kamny s případným přitopením v krbových

kamnech. Byla osazena nová okna a dveře, opravena střecha a provedena nová zateplená fasáda objektu. Domeček získal novou vizáž na základě návrhu Ing. arch. Šmelhause a došlo i k úpravě jeho okolí. Z pěšinky v trávě, která při dešti a sněhu nebezpečně klouzala, se stal pěkný chodníček s pevným zábradlím, pohodlný a bezpečný zejména pro starší čtenáře a další návštěvníky.

Od července 2019 mohou občané Bohdašína nový objekt využívat. I knihovní pobočka je opět důstojným místem pro knihovníky i pro občany. Příjemný vstup, interiér i milá knihovnice paní Kamila Kaválková, která se dobře stará o výměnné soubory a spokojenost čtenářů, jsou zárukou, že si obyvatelé – čtenáři i ostatní – mohou při návštěvě říci: „Ano, je nám tu dobře, Bohdašín je

dobré místo pro život.“ A pohled z okna do krásné podkrkonošské krajiny jim dá za pravdu.

Kontakt na autorku: reditelka@knihovnick.cz

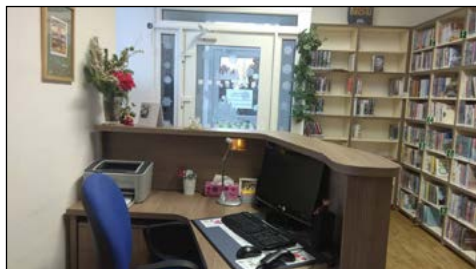
Obecní knihovna ve Všeštarech

Hana Šanderová

Před zhruba pětadvaceti lety se knihovna přestěhovala z místnosti v budově Obecního úřadu Všešтары do areálu druhého stupně základní školy ve Všeštarech. Byla umístěna do druhého nadzemního podlaží a rozdělena do dvou částí, tedy dvou místností. Do oddělení beletrie se muselo chodit přes třídu. Toto rozdělení bylo nevyhovující, ale ještě více vadilo již zmíněné umístění. Kam přestěhovat knihovnu se řešilo již několik

let, protože ve škole stále chyběly třídy a knihovna tak trochu překážela.

Při rekonstrukci budovy, přístavbě šaten a nástavbě třetího nadzemního podlaží bylo rozhodnuto knihovnu přestěhovat do přízemních prostor – do míst, kde v době před přestavbou byla cvičná kuchyňka a sborovna a ještě v dávější době byt školníka. Hlavním přínosem tohoto přemístění je to, že knihovna získala přístup přímo z nádvoří, a nemusí se tedy chodit přes prostory školy. Další velké plus je, že knihovna má nově bezbariérový vstup.

ŠUMNÉ KNIHOVNY

Nynější podoba knihovny je nesrovnatelná s tou původní. Největší ozdobou jsou nádherné nové regály v části beletrie a naučné literatury. Za to patří velký dík zřizovateli knihovny, obci Všeštery, a zvláště starostovi obce panu Michalu Dernerovi, který je knihovně velmi nakloněn. Do rozpočtu obce zapracoval zdroje, díky nimž mohly být nové regály a výpůjční pult objednaný a zadány do výroby. Další velký dík patří šikovnému truhláři, který regály ve velmi krátké době vyrobil a namontoval do nové knihovny. Výsledek této nemalé investice je úžasný. Jen v oddělení dětské literatury zůstaly původní regály, které byly pořízeny v nedávné době (před cca pěti lety), a tak stačilo pouze dokoupit několik kusů.

Knihovna je velice útulná; moc ráda chodím půjčovat knihy a doufám, že i naši čtenáři se v knihovně cítí příjemně. Když si chtějí popovídat, vypít kávičko nebo čaj, je k dispozici malá kuchyňka, kde jim kávu nebo čaj ráda uvařím.

Kontakt na autorku: knihovna.vsestary@seznam.cz

Knihovna v Českém Meziříčí v novém

Miroslava Cvejnová

V nedělní podvečer 8. září 2019 jsme se sešli s téměř padesátkou přátel Místní knihovny v obci České Meziříčí. Na programu bylo slavnostní otevření velmi zdařile zrekonstruovaných prostor. Na jaře roku 2017 rozhodlo zastupitelstvo, že vybuduje knihovnu v jiné budově (strategicky vedle cukrárny ☺), hned naproti obecnímu úřadu. Místnosti původní knihovny uzpůsobí obecní úřad pro činnost klubu seniorů.

Nejprve nás slavnostní fanfárou na

Knihovnice N. Kaločová, L. Samková, G. Rafaelová, R. Mecnerová, M. Cvejnová, D. Honsnejmanová, D. Malíková, L. Čtvrtečková, J. Čížková, H. Čermáková; foto: D. Šedivá

ŠUMNÉ KNIHOVNY

Foto: D. Šedivá

trubku přivítal Karel Bouša. Úvodní slovo pronesla současná a dlouholetá vedoucí knihovny Mgr. Jana Čížková. Zmínila fakt, že knihovna již v roce 2015 oslavila 120 let a ve své činnosti navazuje na původní Čtenářskou besedu. Představila i dvě kolegyně, které by po ní měly převzít pomyslnou štafetu a pokračovat v práci pro čtenáře a uživatele. Novými knihovnicemi jsou Bc. Dana Malíková a Gabriela Rafaelová, které se ještě o prázdninách zapsaly do základního knihovnického kurzu ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Jménem obecního úřadu řekl pár slov pan Roman Bednář, který má na starosti kulturní činnost obce, a zastupitelka Mgr. Zuzana

Luňáková. Příjemnou atmosféru dokresloval hudební doprovod v podání Štěpánky a Jaroslava Čížkových, Ilony Boušové a Pavly Roubalové. Nechybělo ani skvělé pohoštění, které umocnilo slavnostní ráz akce. Všichni přítomní si prohlédli nejen krásné prostory nové knihovny s novým vybavením, ale i výstavu trojice mladých fotografů – Dominiky Šedivé, Kláry Petrové a Viktora Mazáče.

České Meziříčí je obec s téměř 2 000 obyvateli a nyní má i pěknou a moderní knihovnu. Všechny knihovnice překypují spoustou elánu a chystají pro své čtenáře nejen knihy k vypůjčení. Výpůjční doba je stanovena na dvakrát týdně 4 hodiny a podle zájmu veřejnosti jsou knihovnice ochotné zpřístupnit knihovnu častěji. Už na říjen měly naplánované první besedy a přednášky. Také by chtěly svou činnost zautomatizovat pomocí programu Tritius a více spolupracovat s pověřenou knihovnou. Celá akce se velmi vydařila. Podpořit knihovnice přijelo i několik kolegů z okolních knihoven. A tak nezbyvá než jim v „Meříči“ popřát hodně štěstí a úspěchů v jejich práci. ☺

Kontakt na autorku: vsknihovna@mestodobruska.cz
Web knihovny: <http://ceskemezirici.knihovna.cz/>

Prostor knihovny a vystavované Roman Bednář; foto: D. Šedivá fotografie; foto: V. Němeček

Gabriela Rafaelová, Bc. Dana Malíková, Mgr. Jana Čížková; foto: V. Němeček

Soutěž knihoven jako potvrzení dobré kvality

Eva Semrádová

Soutěž Knihovna roku byla založena na přelomu století z iniciativy Sekce veřejných knihoven SKIP (Svazu knihovníků a informačních pracovníků) a Spolku pro obnovu venkova. Od roku 2003 pak získává knihovna, která zvítězí v celostátním kole, státní cenu udělovanou Ministerstvem kultury ČR.

V **krajském kole** jsou hodnoceny **knihovny z obcí přihlášených do soutěže Vesnice roku**; vychází se z celkové úrovně společenského života v obci. Zájem obcí o přihlášení do soutěže Vesnice roku není v Královéhradeckém kraji tak velký jako v jiných krajích, vloni se jich přihlásilo jen 12. Cenu hejtmána Královéhradeckého kraje za moderní knihovnické a informační služby v roce 2019 získala **Obecní knihovna Nepolisy**, kterou vede od roku 2007 paní knihovnice Lucie Vejvodová. Obec Nepolisy má téměř 1000 obyvatel, je to obec plná zeleně, s dobrou občanskou vybaveností, je v ní škola i školka a několik aktivně pracujících spolků. Knihovna má výhodné umístění v obecním domě spolu s obecním úřadem a některými službami. Knihovna je otevřena tři dny v týdnu a pravidelně se podílí na akcích po celou obec, jako je dětský

den, rozloučení s prázdninami. Vyhledávanou akcí je Noc s Andersenem, při které se sází ve veřejném prostoru obce strom pohádkovník. Soutěžní komisi bylo také prezentováno plánované rozšíření programů pro malé děti a budoucí modernizace interiéru.

Do celostátního kola soutěže Knihovna roku postupuje knihovna oceněná v krajském kole. Popsuje se, zda úroveň knihovnických služeb odpovídá požadavkům na státní cenu, knihovny hodnotí porota složená z knihovnických odborníků, které do komise jmenuje ministr kultury. Komise sleduje všechny zásadní parametry od prostorového vybavení a knihovnických fondů až po různorodost služeb, a to i v elektronickém prostředí, podporu čtenářství, plnění standardů. Soutěž si za dobu svého trvání získala celostátní prestiž, veřejné ocenění udělované „za rozvoj knihovnických služeb a čtenářství“ je vnímáno jako nejlepší doporučení a přispívá k propagaci celospolečenského významu knihoven. S knihovnou roku 2019 v obci Větrný Jenkov na Vysočině se můžete seznámit v rozhovoru, který otiskujeme v tomto čísle našeho časopisu v rubrice Webové stránky knihoven.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhhk.cz

Region je vždy dobrý nápad

Vladka Buchtová

Když jsem přemýšlela o nadpisu tohoto článku, napadlo mě okřídlené „Padouch, nebo hrdina – my jsme jedna rodina“. V žádném případě si ovšem nemyslím, že by kterákoliv osobnost, kterou míváme v tomto roce připomínat, byla padouch. Ale s rodinou naše kampaň určitě souvislost má. O čem to vlastně píšu?

Knihovnice a knihovníci našeho kraje jistě dobře vědí, že v závěru každého roku je ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové na Krajské knihovnické konferenci vyhlášena nová kampaň na rok příští. Tento rok nás čeká téma **Regionální osobnosti**. A protože – skromnost stranou – ty největší hvězdy září nad naším Královéhradeckým krajem, mottom celé kampaň se stala chlubná věta „Z našeho kraje na světové nebe“.

Ale nebojte se. Nemusí to být zrovna ty největší superstar. SVK HK chce připomenout prostřednictvím přednášek, výstav a dalších projektů i ty, na něž se neprávem zapomnělo, anebo si je připomínáme pouze zřídka. Dalším hlediskem je, že nemusí jít o osobu „bezpečně“ mrtvou. Snad každý zná někoho, kdo není přímo světoznámou celebritou, ale je rozhodně mistrem svého oboru – ať už se jedná o učitele, sběratele, knihovníka, uměleckého řezbáře či chovatele exotického ptactva. SVK HK současnost vyřešila projektem nazvaným Královský podcast, ve kterém se prostřednictvím videorozhovorů snaží seznámit veřejnost s těmi, kteří se výrazně podílejí na společenském a kulturním životě Královéhradeckého

kraje. Rozhovory vede Jan Weisser, bývalý tiskový mluvčí ČTK, který je zároveň autorem projektu.

Celý rok si budeme v naší knihovně – doufáme, že nejen v naší – připomínat významné veličiny, které zasáhly nejen do kulturního či politického života našeho regionu, ale velmi často přesáhly hranice českých zemí i Evropy.

Osobností je velké množství a na všechny se zřejmě nedostane. I tak je potěšující fakt, že v našem kraji se urodilo takové množství zajímavých lidí, jejichž přínos je neoddiskutovatelný – a to jen v jednom regionu! S prominutím – v tom našem.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Božena Klabalová

Vanda Vaníčková

Knihovnická cesta Boženy Klabalové začala poměrně nevinně četbou bratrových verneovek a veršovaných pohádek od Františka Hrubína doma v jihozápadních Čechách. Pokračovala studiem latin-

ských textů na FF UK v Praze. Nyní se zdá, že skončila v Hradci Králové ve Studijní a vědecké knihovně. Nebo zdání klame?

Pro první rozhovor roku 2020 jste byla vybrána jako knihovnická osobnost. Pro náš zpravodaj jste zároveň ale i veledůležitá osoba – jeho jazyková korektorka.

Osobnosti jsme všichni, všichni jsme jedineční. Nemyslím, že bych byla nějak významná, obzvláště v knihovnictví. V SVK HK jsem

pracovala od roku 1983 až do důchodu de facto na jednom místě, do přestěhování knihovny do nové budovy dokonce stále v téže kanceláři. A co se týče korektur, věci z knihovnictví mě baví. Při prvním čtení je zajímavé vlastně všechno, vždy se dozvím něco nového. A je jedno, jestli je to diplomová práce, článek ve zpravodaji nebo knížka o knihovně.

A co bylo vaší hlavní náplní práce v oné „téže kanceláři“?

Práce s informacemi, jejich vyhledávání, zpracování rešerší, exkurze a informační lekce pro uživatele i služba na „fčku“. Jsem fanoušek detektivek, což je trochu podobné jako tato práce. Tím, že hledáme odpovědi na dotazy, rozmotáme pomyslnou zápletku, a to mě bavilo. Po roce 1989 bylo hledání trochu jednodušší, ovšem ještě pár let přicházely dotazy, na které odpověď prozatím nebyla. Necxistovaly databáze, nebyly počítače, chyběly některé oborové bibliografie, zpracované dějiny určitých oborů apod.

Dnes jsme poněkud v jiné situaci...

Ano, některé současné kolegyně knihovnice už tyhle podmínky naštěstí nepamatují nebo si to nedovedou představit. Ale co se nezměnilo a platí i dnes: na špatně položenou otázku se špatně hledá odpověď. Dobře specifikovat dotaz, to je základ.

Máte nějaký příklad?

Vzpomínám např. na kuriózní situaci z 80. let, kdy k nám přišel místo pečlivě vyplněného požadavku na rešerši formulář s takovým osamělým nápisem DEGU. Ještě že existoval Ottův slovník naučný a možnost telefonické komunikace s knihovnicí, jež požadavek zaslala; vyšlo najevo, že čtenář shání informace o hlodavci osmák degu. Chovatelství nebylo mým koníčkem, takže velká písmena, která vypadala spíš jako zkratka něčeho, byla pro mě, informační začátečníci, matoucí. Ale zase je na co vzpomínat.

Když jste odešla v roce 2012 z SVK HK, nebyl to ale úplný konec vaší práce v knihovně.

Od roku 1994 jsem jako dobrovolnice půjčovala ve Farní knihovně Hradec Králové I, což jsem si ponechala i v důchodu. Ovšem aktuálně mám už pár dní volno. K 1. 1. 2020 tato knihovna ukončila provoz, vše jsme předali do správy Biskupské knihovny; musím říci, že do dobrých rukou. Ekonomicky už nebylo úplně ono držet takovouto knihovnu v chodu, když je už náboženská a duchovní literatura k dostání i v jiných hradeckých knihovnách v uspokojivém množství a výběru. Já si říkám „laissez faire, laissez passer“, takže ani tenhle konec není drama.

Máte vystudovanou kombinaci český a latinský jazyk. Takže původně asi nebylo ani v plánu, že budete knihovnice.

Doma mi často říkali, že pořád ležím v knihách. Taky že jsem ležela, ale knihovnictví jsem určitě nevnímala jako svůj sen. Když jsem vybírala zaměření pro studium na vysoké škole, chtěla jsem kombinaci český a francouzský jazyk, tam se ale hlásila moje spolužačka z gymnázia. Myslela jsem, že dvě holky z Klatov se nemůžou na

stejný obor dostat, tak jsem si nakonec vybrala latinu. A nikdy jsem toho nelitovala, latina a latínici mi dali do života opravdu mnoho... se spolužáky se dodnes setkáváme. V životě se vždycky našel někdo, kdo radu z latiny potřeboval. Stává se to občas i teď, když v našem katedrálním pěveckém sboru nebo schole je zapotřebí přeložit nějaký text.

Jak se díváte na dnešní češtinu?

Dostává na zadek. Když už pomineme někdy příšerný pravopis – uznávám ovšem, že jen na něm svět nestojí –, chudne slovní zásoba (resp. je mnohdy i bez opravdové nutnosti nahrazována anglicismy), mluvený projev ve veřejnoprávních médiích dost často postrádá kultivovanost, řídit se jazykovou úrovní denního tisku by občas mohlo být životu nebezpečné... Při svých češtinářských hrátkách zaujímám spíš takový obrozenecký, někdy až konzervativní postoj. Na druhou stranu věřím, že čeština má regenerační sílu a schopnost si přizpůsobit to, co se do ní z jiných jazyků hrne, je to prostě taková „základna potvůrka“. A její budoucnost? Jak se říká: všeho do času, jen Pánbůh navěky... už Pavel Eisner věděl, že i ta naše milovaná mateřština jednou zanikne. Ale prozatím se mi nechce u toho asistovat. ☺

A knihovnictví?

Sleduji elektronickou konferenci Knihovna, snažím se i jinak udržet si přehled v oboru, třeba právě četbou (a korekturami) knihovnických textů. Jsem vcelku optimista – vidím, že knihy se drží zuby nehty. Knihovníci a knihovnice (kupř. „děčkařky“) to ale nemají jednoduché. Programy je samozřejmě třeba přizpůsobit uživatelům, kteří by ale občas chtěli, aby samotnou knihu a kontakt s ní vytěsnilly obrázky, besedy a dynamická akce. Stěžejní stejně je, jaký vztah získáváte ke knihám a čtení v rodině. U nás doma se dost podařilo předat dětem největší literární lásky: Medvídka Pů a Tolkienovu trilogii Pán prstenů. A nyní už s manželem-knihovníkem literárně opracováváme další generaci.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Vít Vágner byl nejen knihovník

Iva Rodrová

V letošním roce uplyne již 80 let od úmrtí jednoho z prvních jičínských knihovníků. Díky jeho neúnavné práci byla jičínská městská knihovna uspořádána podle nových pravidel, která vyžadoval nový knihovnický zákon z roku 1918. Byl to člověk všestranný a velice pilný. Jeho zájmy zahrnovaly nejen práci v knihovně, ale i celkový kulturní život ve městě.

Narodil se v Jičíně 12. června 1889. Získal zde všeobecné vzdělání a po jeho dokončení i své první zaměstnání. Soukromě studoval hudební nauku a stal se učitelem hudby. Městskou knihovnu převzal v roce 1916, kdy se zde stal prozatímním správcem. Poté, co absolvoval státní zkoušky na knihovnické škole v Praze, byl jmenován definitivním městským knihovníkem. V této funkci setrval 24 let. Po celou tuto dobu vedl knihovnu vzorně a pečlivě, o knihovnické práci napsal i několik statí do tehdejších odborných knihovnických časopisů. O jičínské městské knihovně a čítárně napsal v roce 1925 pojednání, kde shrnul celkový vývoj knihoven v Jičíně

od konce 18. století až po rok 1924, kdy byla knihovna umístěna do nově postaveného Studentského domu.

Jeho zájmy byly ale mnohem širší. Byl veřejně činný, zajímal se o kulturní život ve městě a psal o tom do různých novin a časopisů. Věnoval se hudební a divadelní kritice, psal studie o spisovatelích a literatuře. Jeho články vycházely zejména v časopise *Krakonoš*, ty odborné v *Časopise českých knihovníků*. K dalším jeho koníčkům patřila hudba. Věnoval se komponování různých hudebních děl. Můžeme zde najít krátké skladby populárnějšího charakteru, hudbu taneční, ale i hudbu vážnou.

Zemřel v Jičíně po krátké nemoci 25. září 1940.

FRABŠA, František S. *Jičínští, libánští a sobotečtí spisovatelé a kulturní pracovníci*. Jičín: Knihovna jičínského a soboteckého světa, 1939. 47 s., [4] s. obr. příl. Knihovna jičínského a soboteckého světa; roč. 1939–40, seš. 1–3.

Kontakt na autorku: rodrova@knihovna.jicin.cz

Legenda Jaroslav Suchý

Věra Škraňková

Začínám psát svůj článek v den, kdy by se dr. Jaroslav Suchý dožil devadesáti devíti let. Dnes je to téměř legenda, ale v roce 1972, kdy jsem nastupovala do náhodské knihovny, to byl člověk z masa a krve s velkou autoritou nejen u pracovníků knihovny.

K literatuře měl blízko. Už na gymnáziu

založil školní časopis „*Honíme se po učenosti*“. Tam psal i kreslil ilustrace. Později zdůrazňoval, že byl první, kdo vydal Josefu Škvoreckému (takto mladšímu spolužáku z gymnázia) povídku. V devatenácti letech vydal básnickou sbírku „*Rok návratu*“. Kam se vracel devatenáctiletý student? Najdeme tam i verš „Zní slavně návrat, kdo už našel sebe“ a v dalších verších opěvuje domov. Sbírkou si asi studenti rozebrali, protože

vyšla i ve třetím vydání. Když byly za války zavřené vysoké školy, pracoval v regionálních novinách „*U nás*“ (do roku 1942, kdy Němci týdeník zastavili) a „*Jiráskův kraj*“ (v roce 1945). Psal jednoaktové hry, které uváděl s plhovskými ochotníky. O vánočních prázdninách v roce 1946 napsal divadelní hru „*Blázen a princezna*“. Byla poctěna Cenou Ústřední matice divadelního ochotnictva českého a vydána tiskem v roce 1947. V dovětku autor píše: „*Hra Blázen a princezna chtěla být hrou o rozčarování, o tom, že se z dálky všechno tak hezky leskne, a přijdeš k tomu a je to jen sluníčko na vodě. Ale když se děj svažoval do této roviny smutku, ty ses, Honzo, vzbouřil. Jsi z těch, kteří chodí hlavou proti zdi. Zaplať Pámbu za to.*“

V dalších letech, aby si člověk udržel práci, která mu byla i posláním, se moc hlavou proti zdi chodit nedalo. Po studiích na Filozofické fakultě UK v Praze se Jaroslav Suchý vrací do Náchoda, kde se v roce 1950 stává ředitelem knihovny. Za jeho vedení se knihovna stává kulturním stánkem města. V roce 1952 zakládá recitační soubor, který sbírá ceny na celostátních přehlídkách a festivalech. Nepodbízí se budovatelskými verši, ale ve Valdštejnské zahradě v Praze uvádí Puškinova *Evžena Oněgina*, v Třebíči sehrál satiru „*Za rovnoprávnost mužů*“ podle Stefanie Grodzinské, na Jiráskově Hronově mimo soutěž „*Zpěvy staré Číny*“. V Náchodě byly oblíbené večery poezie Jaroslava Seiferta na náchodském zámku. Někteří členové souboru účinkovali v knihovně při různých příležitostech až do osmdesátých let. I já jsem s nimi vystupovala v pásmu „*Ženy v literatuře*“.

Náchodská knihovna byla známá i svou výstavní činností. K výstavám byly vydávány katalogy s úvodním slovem Jaroslava Mervarta, který se také podílel na výběru exponátů, a v grafické úpravě Jiřího Zhibo, hronovského výtvarníka. Na vernisážích vždy vystupoval někdo z recitačního souboru. Na klavír hrál Jindřich Roubíček, ředitel galerie, dirigent náchodského Komorního orchestru Slávy Vorlové

a také sochař. A tak mohli návštěvníci knihovny vidět: Pravek v díle Zdeňka Buriana, Ilustrace Milady Marešové ke spisům Boženy Němcové (1961), Vojtěch Sedláček, Adolf Kašpar (1962), František Tichý – Kresby (1963), Karikatury a ilustrace Adolfa Hoffmeistera, Filmový plakát (1964), Umění a knižní obálka (1965). Propagováni byli i místní umělci: Jaroslav Čita, Bohumír Španiel, Lidová architektura na kladském pomezí v kresbě Karla Šafáře, Emil Tylš, Náchodské exlibris náchodských občanů a od náchodských výtvarníků. V roce 1976 zpracoval dr. Suchý koncepci a napsal text ke knize *Náchod*. Vyšla v nakladatelství Kruh v roce 1976 v typografii dalšího náchodského rodáka Oldřicha Hlavsy s fotografiemi Bronislava Hofmana. V knihovně byla představena výstavou za účasti všech autorů.

A to jsme se ještě nedostali k samotné knihovnické práci. Knihovna měla už v padesátých letech tzv. doplňovací fond, z kterého poskytovala knihy neprofesionálním knihovnám okresu, které metodicky vedla. V mnoha vesnických knihovnách se začaly i prodávat knihy. V knihovnách okresu se zaváděl volný výběr knih, později střediskový systém. Dr. Suchý byl i komisařem soutěže Budujeme vzornou lidovou knihovnu, když náchodská knihovna byla jednou z prvních držitelů tohoto titulu. V roce 1968 byl u zrodu profesní organizace Svazu knihovníků a informačních pracovníků. O tuto organizaci se zasloužil i při jejím obnovení po letech zákazu v roce 1990. Regionální výbor SKIP vydal k této jeho činnosti v roce 2000 brožurku „*Cestou knihovníka*“. Jsou v ní vybrané fejetony, projevy a kresby Jaroslava Suchého.

Jaroslav Suchý byl i organizátorem Náchodských knihovnických týdnů. Nekladl si malé cíle a vždy vše pečlivě připravoval. Tak Týdny získaly během let u knihovníků z celé republiky velkou popularitu. Uskutečnilo se jich deset. Ten poslední, v roce 1982, byl „O vývoji a perspektivách českého a slovenského knihovnictví“. Pondělí – dr. Svatava Matějovcová – Státní

knihovna „České knihovnictví dnes a zítra“, úterý – Ing. Ján Haličien – Matica slovenská Martin „Dějiny slovenského knihovnictví“, středa – beseda se spisovatelem Václavem Erbenem a přednáška Ing. Ludmily Vlčkové „Staré tisky klášterní knihovny v Broumově“, čtvrtek – Vlastimil Květenský „Knihovny Náchodska za obrození“, pátek – představení divadla jednoho herce, Miroslav Částecký „Divoký holub – Monology na památku dívky Báry z povídky Boženy Němcové“. Vše se odehrávalo na cestách po náchodském okrese – v Náchodě, Polici nad Metují, Broumově, Novém Městě nad Metují a v České Skalici. To už bylo dr. Suchému 61 let a zřizovatel usoudil, že je ho třeba poslat do penze. A tak jeho ředitelská funkce i pracovní poměr skončily v roce 1983 po třiatřiceti letech intenzivní služby.

Dr. Suchý se však dál věnoval svým koníčkům – filmovému umění a literatuře. Dál vedl v Náchodě filmový klub, organizoval literární kavárny. Po roce 1989 se otevřely nové možnosti. Do vlasti mohl zavítat Josef Škvorecký.

Dr. Suchý mu připravil uvítání v Náchodě a zorganizoval s ním několik besed. A připravil další knihu o Náchodě – „*Náchod, to krásné město Kostelec*“ s podtitulem Putování po rodišti Josefa Škvoreckého. Kniha vyšla v roce 1994, ale už v roce 1992 propagoval spisovatele na svých procházkách Náchodem „*Po stopách Dannyho Smiřického*“, které nejprve nabídl knihovníkům v Bulletinu SKIP a později i náchodským čtenářům. A mne vyzval ke spolupráci. Od roku 1997 se v Náchodě koná studentský festival „Prima sezóna“. Vznikl také na popud Jaroslava Suchého. Snažil se i o popularizaci dalšího náchodského rodáka, který skončil v emigraci – Vratislava Blažka. O činnosti dr. Suchého svědčí i množství článků v knihovnickém a regionálním tisku. Za svou celoživotní knihovnickou a kulturní činnost byl oceněn v roce 1996 jako první nositel Kulturní cenou města Náchoda, v roce 2001 Cenou českých knihovníků SKIP a medailí Z. V. Tobolky.

Kontakt na autorku: v.skrankova@seznam.cz

Rubrika Webové stránky knihoven v druhém ročníku

Rubriku připravuje Eva Semrádová

V minulém roce jsme se rozjeli po internetové síti i do vzdálenějších míst republiky a kromě knihovnických webů a facebooků pro veřejnost jsme navštívili i weby psané pro knihovníky. Přesvědčili jsme se, že web knihovny, který má nápaditý a stále aktuální obsah, si najde dost návštěvníků i v malé obci. Letos otevíráme rubriku

Webové stránky knihoven znovu, a to na téma „weby soutěžících knihoven“. Ovšem trochu proti zvyklostem nezačneme soutěží Biblioweb, která se na weby specializuje, ale podíváme se do knihovny roku, do městské knihovny roku či za kamarádkou knihovnou. Jaké jsou weby těchto knihoven?

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhhk.cz

Elektronické komnaty Místní knihovny Větrný Jeníkov

Odpovědi na otázky Evy Semrádové zaslala Eva Šamánková

Za knihovnou roku 2019 se vydáme do městyse Větrný Jeníkov, tedy na Vysočinu, do okresu Jihlava. V obci žije asi 630 obyvatel, mají zde školu i řadu spolků a zdejší místní knihovna je skoro „zámecká“. Sídlí v památkově chráněné novobaroční budově a v interiéru se příjemně spojuje vzdušný zrekonstruovaný prostor s odkazy na bývalé zámecké komnaty. Život vnáší do těchto míst paní knihovnice Eva Šamánková a samozřejmě obyvatelé obce, kteří do knihovny rádi chodí. A živou atmosféru mají i „elektronické komnaty“ této knihovny.

Knihovna Větrný Jeníkov

Paní Šamánková, gratuluji vaší knihovně i vám k získání státní ceny v soutěži Knihovna roku a hned se nabízí otázka: Jak se takový úspěch u vás v knihovně slaví?

Moc děkuji za vaši gratulaci. Výhra v soutěži Knihovna roku pro nás byla obrovským a nádherným překvapením. A snad ještě více hřejivým potvrzením toho, že všechna ta práce a vkládaná energie má smysl.

Ocenění jsme s našimi čtenáři oslavili v komorním duchu – přátelským knihovnickým posezením u malého občerstvení.

Jinak ovšem nejvíce slavíme práci. Neusnout na vavřínech, ale naopak dál pečovat o naše knihovnické „dítě“ a starat se o jeho další vývoj. Ze získaného finančního daru od Ministerstva kultury jsme nakoupili velkou řadu knižních novinek, audioknih a také několik nových regálů, které pomohou naší knihovnu vylepšit.

Na webu píšete, že knihovnu navštěvuje více než 30 % obyvatel obce, což je o hodně více než u jiných knihoven. Jak se vám podařilo získat tolik čtenářů? A zvýšil se ještě zájem veřejnosti v souvislosti se zájmem médií o oceněnou knihovnu?

Největší zásluhu na tom mají určitě tři okolnosti. Tou první je, že náš jeníkovský zámek bývá pravidelně centrem při občasných akcích, a tak i pro veřejnost celý otevřený. Ať už při tradiční pouti, nebo třeba mikulášském odpolední. Proto i ti, kteří jinak do knihovny běžně nezavítají, se v ní přece jen ocitají a zjišťují, že už dávno není tím nevábny, vlhkým místem se starými plesnivějšími knihami, jak tomu bylo ještě v roce 2010.

Druhou výraznou okolností jsou děti. Spolupracujeme již čtvrtým rokem s místní základní školou, kdy nejen děti z mateřské školy k nám chodí příležitostně poslouchat čtené pohádky a příběhy, ale

kdy především žáci prvního stupně základní školy navštěvují po třídách pravidelně každý měsíc knihovnu, kde pro ně pořádám „čtenářské dílny“. Jak takový program konkrétně probíhá, včetně ukázek prací, najdou zájemci na naší webové stránce. Pro děti se tak už od útlého věku, kdy jsou vlastně ještě „nečtenáři“, stává naše knihovna přirozeným prostředím, které znají a cítí se v něm dobře. A velmi často ho pak chtějí a chodí ukazovat svým rodičům. Vodí je do naší knihovny a z mnoha rodičů se stali naše pravidelní návštěvníci.

A třetí neméně důležitou stránkou je určitě náš rychle se rozrůstající knižní fond, bohatý na aktuální novinky napříč žánry, širokou nabídku stolních deskových her, *Kouzelného čtení* od Albi a audioknih.

Soutěžní komise sleduje několik desítek kritérií; jak intenzivně se komisaři zajímali o webovou stránku knihovny?

Určitě se zajímali ve velké míře. Bylo patrné, že komise přijela „připravená“ a byla seznámená se všemi důležitými údaji o naší knihovně, které nejdou vyčíst z pouhé statistiky. Během návštěvy nám komise nechávala volný prostor k námi připravenému scénáři prezentace. Zároveň ale kladla dotazy a zajímala se o bližší podrobnosti k jednotlivým informacím uvedeným na webové stránce. Ostatně jeden z prvních dotazů zněl, kdo naše stránky spravuje, protože se jim údajně velmi líbí. Jako správce webových stránek mě to obrovsky potěšilo. 😊

Vaše knihovna nabízí řadu služeb, informací i zajímavostí elektronickou formou. Kromě webových stránek s elektronickým katalogem Tritius publikujete na facebooku, vedete literární blog. Moc mě to překvapilo, protože jsem se setkala s názorem, že v tak malé knihovně není o čem psát. Co byste takto bezradným knihovníkům poradila?

V prvé řadě si myslím, že knihovník by v ideálním případě měl být i nadšeným čtenářem. A poté neméně nadšeným „rádcem“. Vlastní povědomí o obsahu i kvalitě knihy je pak asi nejlepší pomůckou pro chvíle, kdy návštěvník přijde a výběr toho, co si půjčí a odnese domů, nechává

čistě na vás. V malých vesnických knihovnách, kde obvykle každý zná každého, jsou podobné situace asi o něco častější než ve velkých knihovnách. Za těch několik let se mi tak vkus většiny čtenářů vryl do mysli. Když objednávám knihy, vždy u každé z nich vidím ty tváře, které si ji určitě půjčí, které zaujme, kterým ji vyberu.

S psaním knižních recenzí jsem začala asi před 9 lety, kdy jsem byla na rodičovské dovolené a kdy jsem vůbec nepomyslela, že bych někdy dělala knihovnici. Recenze byly nejprve publikovány na webu nakladatelství, později jsem založila literární blog. Odkaz na něj jsem pak vložila i na webové stránky naší knihovny. Jsem ráda, že to některým návštěvníkům, a je jich stále více, pomáhá při výběru. Když přijdou a chtějí si vypůjčit právě tu knihu, na kterou si přečetli recenzi.

Ideální je hledat a nacházet co nejvíce cest, jak informovat čtenáře o nejrůznějších akcích, změnách či zájmovostech. Výborně k tomu slouží plakáty, facebook, web, používáme i mobilní rozhlas. Důležité je rovněž přinést lidem poté stejnými komunikačními prostředky i report o jednotlivých akcích.

Podle jakého klíče třídíte, co na web a co na facebook?

Zjednodušeně řečeno – na webovou stránku umísťuji informace s delší dobou platnosti. Protože je správa facebookové stránky o poznání snadnější a rychlejší, objevují se na ní informace obvykle o něco dříve než na webu. Zároveň facebook nabízí možnosti okamžitého sdílení nejrůznějších zajímavých článků a informací, na které se vám podaří narazit.

Naproti tomu je ale webová stránka osobnější. Jsme to „my“, je to čistě o nás.

Měla jste možnost ovlivnit design webu knihovny? Jste spokojená s redakčním systémem VISMO?

V určité míře ovlivňovat mohu. Ovšem základní formát uspořádání a rozložení, tedy to, že nabídka témat je v horní části úvodní stránky, kontakty nalevo, panel pro novinky napravo atd., změnit nijak nemohu, to je pevně dáno. Naopak všechno ostatní – výběr fotek, tematické řazení,

názvy oddílů, texty, a zkrátka celý obsah jsem tvořila a tvořím já.

Priznám se, že s redakčním systémem občas bojuji. Uživatelsky není právě nenáročný, takže někdy docílit představy vizuální podoby příspěvku, jak ho mám v hlavě, trvá o něco déle.

Na závěr se ještě vrátíme k obsahu webové stránky. Web jste obohatila o téma významné osobnosti, historie obce, dobové fotografie. Je vám blízká myšlenka, že by každá knihovna měla být zdrojem informací o lokální historii, zpřístupňovat k tomu dokumenty z digitálních knihoven a také učit návštěvníky znát svůj rodný kraj?

Tato myšlenka je mi velmi blízká. Aby všichni, kdo o to stojí, měli otevřené dveře k poznání minulosti. Abychom si lépe uvědomovali, že není pouze „my, teď a tady“, ale že každé místo má svoji historii a osobnosti, které ho utvářely. A k tomu je právě knihovna ideální místo. Ať už ta malá, nebo velká.

Pozvánka k návštěvě webových stránek:

<http://knihovna.vetrnyjenikov.eu>
Místní knihovna Větrný Jeníkov na facebooku:
<https://www.facebook.com/knihovnajenikov>

Zapomínat je bohužel až příliš snadné. Osobně jsem se o tom přesvědčila právě u našich jeníkovských rodáků, jejichž životní příběhy jsem zmapovala v knize *Jeníkovští rodáci*. Velmi zajímavé osudy tří mužů – básník a legionář obou světových válek, kteří ke svému rodišti měli velmi blízký vztah, a na něž jejich rodiště přitom za několik desítek let úplně zapomnělo. Jsem proto velmi ráda, že jsem tak alespoň trochu pomohla do Jeníkova tyto muže a jejich odkaz zase navrátit.

A právě webová stránka je výborným a neocenitelným pomocníkem v tom, jak podnítit lidský zájem.

Děkuji za rozhovor a přeji hodně spokojených čtenářů.

Jiří Valový

Hrátky s roboty

Digitální technologie se v dnešní době dostávají čím dál více do popředí a zejména robotika se pomalu stává součástí vzdělávacích programů.¹⁾ Vyhnout by se jí tak neměly ani knihovny. Současný trh však nabízí nepřeberné množství produktů

a technologií. Nezbytně tak vyvstávají mnohé otázky: *Jakého robota / jaké roboty pořídit? V jakém množství? Co si s nimi následně počít?*

Naštěstí již funguje několik komunit, kde je možné získat zkušenosti a poznatky s různými druhy robotů. Úplně nejlepší je se s daným robůtkem seznámit „naživo“. Proto se jako neocenitelná

¹⁾ Viz např. <https://www.e-mole.cz/>, web a online časopis o výuce věnovaný digitálním technologiím.

ukázala Roboakademie, kterou organizoval projekt iMyšlení²⁾ a která se zaměřila na představení robotů a jejich využití v knihovnách či ve školách. Konala se v centru technologického vzdělávání Půda v Městské knihovně Polička,³⁾ které je uzpůsobeno a vybaveno právě pro rozvoj digitálního myšlení. Seminář vedla Mgr. Hana Šandová, vedoucí tohoto centra a učitelka informatiky na Gymnáziu Jana Keplera v Praze.⁴⁾ Během prvního listopadového víkendu 2019 jsem díky Roboakademii dostal možnost seznámit se s širokou nabídkou robůtků a prakticky si je vyzkoušet.

Bee-bot

Od „nejmenších“ k „největšímu“

V nabídce se objevil mj. Bee-bot určený spíše dětem předškolního věku, čemuž odpovídá i jeho design, jenž je dětský, barevný a připomíná včelku. Je schopen zapamatovat si 200 příkazů a ovládání má přímo na zádech. Na výběr je i dřevěné Cubetto, které má již samostatný ovládací panel.⁵⁾

Pozadu se svým příspěvkem k robotice a programování nezůstala pochopitelně ani společnost Lego. Nabízí několik souprav nebo robotů, které lze využít především s dětmi mladšího školního věku, ať už jde o lego WeDo, nebo Mindstorms.

Na závěr tohoto stručného přehledu⁶⁾ bych se zastavil u Ozobota, malého robůtky, který je vhodný pro děti i dospělé. Pro úplný začátek s ním si vystačíme jen s papírem a fixem – sleduje totiž namalovanou čáru. Lze jej ale využít i v kombinaci s tabletem, ať už pro kreslení cesty, nebo pro využití webového blokového programovacího prostředí pro jeho naprogramování.⁷⁾

Cubetto

Jak prostě...

Nakonec jsme si na Roboakademii vybrali svého favorita – sám jsem se připojil ke skupince s Ozoboty, které jsme měli naprogramovat tak, aby nepřekročili černou čáru a otočili se, když k ní dorazí... Tento „banální“ úkol nás zcela

²⁾ Pro více informací viz <https://www.imysleni.cz/>. Na webu je možné najít tipy na výuku informatického myšlení, různé vzdělávací materiály a najdete zde i rozcestník s akcemi věnovanými informatice.

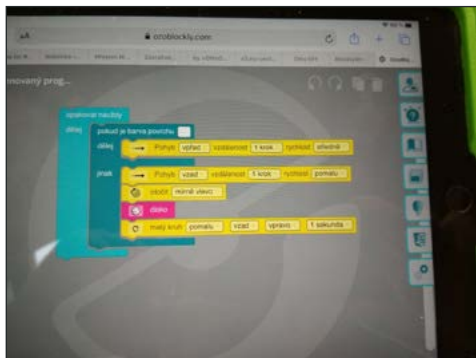
³⁾ <http://puda.knihovna.policka.org/>.

⁴⁾ Doporučuji navštívit webové stránky lektorky, kde najdete rozcestník věnovaný různým druhům robotů a tipy na práci s nimi i výukové materiály. Viz <http://robotika.sandofky.cz/>.

⁵⁾ Oba roboty přehledně představila v článku dostupném na facebookovém profilu iMyšlení Andrea Bubeníková ze Studia 42 v Poděbradech, které od února 2020 nabídne vzdělávací kroužky věnované informačním technologiím a určené dětem i dospělým. Viz facebookový profil *Studia42*.

⁶⁾ Pochopitelně se nemohu věnovat kompletní nabídce z oblasti robotiky, a pomímám tak např. mBoty, Micro:bity, Otto DIY a další. Pro více informací doporučuji navštívit již zmíněné webové stránky projektu iMyšlení nebo H. Šandové.

⁷⁾ Více nejen o Ozobotech, ale také využití robotiky ve výuce či knihovnách se dočtete v článku ŠANDOVÁ, Hana. Ozoboti a „robotizace“ ve vzdělávání. *Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2019, 33(4) [cit. 2019-12-04]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/ozoboti-robotizace-ve-vzdelavani>.

Ozobot – programování

pohltil a za více než hodinu se nám jej nepodařilo uspokojivě vyřešit, dokud jsme nedostali malou nápovědu. Nakonec se ukázalo, že řešení bylo ve své podstatě poměrně jednoduché.

Díky Roboakademii jsem měl možnost, jako člověk, který se dosud s tímto tématem prakticky nesetkal, se nejen seznámit s pestrá nabídkou robůtků, ale sejit se i s dalšími účastníky semináře, kolegy z různých knihoven či učiteli, a došlo i na výměnu poznatků a zkušeností z jejich praxe. Díky všem těmto skutečnostem a profesionální přípravě i vedení kurzu bych jej v případě opakování doporučil všem zájemcům.

Kudy se vydat?

Robotika v dnešní době představuje oblast, do které by se knihovny mohly či měly zapojit.

Marta Pešková Staníková

Únikové hry, při kterých postupným řešením různých logických hádanek a hlavolamů získávají účastníci hry indicie a stopy, díky nimž se dostanou k zadanému cíli, se v posledních letech staly velmi populární záležitostí.

S pořádáním těchto dobrodružných her se začalo také v knihovnách. Pro inspiraci jsme si v roce

Ozoboti

Nabízí totiž využití jak pro nejmenší, tak i pro starší zájemce, kteří se díky ní mohou seznámit s technologiemi a jejich využitím. Přitom nejde jen o obyčejné hraní si, ale roboti se především dají využít pro základy programování, rozvoj tvořivosti nebo kritického myšlení. Díky nim se (nejen) děti a studenti naučí reagovat na překážky, pochopit a řešit problémy, zkoumat je a simulovat různá řešení a mnoho dalšího. Důležité přitom pochopitelně je nemít roboty pouze jako hračky, ale využít je v rámci vzdělávacích programů nebo volnočasových aktivit s určitým cílem, vymyslet „příběh“ nebo problém k řešení apod. Záleží na knihovně, jakého robota / jaké roboty si vybere a jaký příběh napíše...

Kontakt na autora: jiri.valovy@svkhk.cz

Jak uniknout do knihovny

2019 pozvali na setkání Klubu dětských knihoven našeho regionu zástupce dvou knihoven, kteří pro členky připravili jakousi „kuchařku únikovky“.

Romana Dubjáková s Ivou Pecníkovou z Městské knihovny v Litomyšli nás na jarním setkání v Knihovně města Hradce Králové seznámily s únikovou hrou, která byla součástí 4. ročníku Litomyšlské univerzity pro prarodiče a vnoučata. Úkolem zúčastněných bylo uniknout ze zamčené

studovny, což se bez problémů povedlo. Svůj počin kolegyně ohodnotily několika plusy, ale padly i nějaké minusy. Kladné body přičítely různorodosti, spolupráci, podpoře logického a kreativního myšlení, motivaci ke čtení a v neposlední řadě nenásilnému způsobu, jak děti naučit orientaci v knihovně. Ty minusové patřily velkému věkovému rozpětí účastníků a jejich hodně velké znalosti prostoru.

Na podzimní setkání do hradeckých Kuklen byl pozván pan Míla Linc z Městské knihovny v Praze. „*Při rozvíjení služeb se nebojíme experimentovat. Knihovnu vnímáme i jako místo zážitků, emoce jsou pro nás stejně důležité jako racionální. Snažíme se své čtenáře vždy překvapit něčím novým, podporujeme hravost a kreativitu, kterou vnímáme jako důležitý zdroj inovací a nových přístupů.*“ tak zněla jeho úvodní slova, která potvrzovala snahu současných knihoven o pestrobarevnou nabídku služeb a aktivit pro uživatele. Na rozdíl od většiny únikových her se pražská knihovnická liší především tím, že hráči neunikají ze zamčené místnosti. Hra zde probíhá po celé knihovně za běžného provozu a účastníci tak mají možnost při

svém luštění využít knihovníků ve službách, kteří jsou tam k dispozici. Samozřejmě jsou o hře dobře informováni a mají své instrukce, jaké informace mohou, případně mají zakázáno prozradit.

Říjnové setkání probíhalo těsně před akcí BOOkCon (24 hodin ve světě příběhů sci-fi a fantasy). Díky tomu jsme mohli na vlastní kůži zkusit únikovou hru, kterou měla knihovnice Markéta Dubnová připravenou právě pro tento účel. Ze zamčeného sklepa jsme se dostali před uplynutím určené doby především díky kolegyním, které už mají únikové zkušenosti.

Věřím, že se po těchto inspiracích setkáme s únikovými hrami i v jiných městech a že tak našim uživatelům nabídneme další důvod k návštěvě knihovny.

Na závěr mi dovolu malou ochutnávku. Další setkání klubka se uskuteční při vyhodnocení regionálního kola projektu Kde končí svět v úterý 12. 5. 2020 v knihovně, která sídlí ve městě „OBIFE“. Správnou odpověď najdete na facebooku KDK SKIP – region 08 v sekci Události.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

Nová služba čtenářům – projekt knihazknihovny.cz

Lada Všeťičková

Knihovny mají možnost propojit nákup knih do fondu s nabídkou nové služby pro své čtenáře. Novoměstská knihovna to v praxi využívá už celý rok. Ráda bych se podělila o naše zkušenosti.

Positivní je nabídka nové služby, kterou lidé obzvlášť uvítají v místech, kde nefunguje kamenné knihkupectví. Zájemci nakoupí na www.knihazknihovny.cz za výhodné ceny, zaplatí online a jako výdejní místo si zvolí svoji knihovnu. Pak čekají na výzvu formou SMS zprávy nebo e-mailu a poté si knihu vyzvednou zdarma v knihovně.

Knihovna zapojená do tohoto projektu navštěvuje web akvizice.teamlibrary.cz, kde má možnost nakupovat na jednom místě od mnoha velkých distributorů knih – Albatros Media, Eukromedia, Pemic, Kosmas, Host, Alpress. Slevy začínají na 25 procentech. Objednané knihy vám zašle každý distributor zvlášť, musíte tedy objednávat vždy pouze od jednoho z nich (ne namíchaně jako třeba u firmy OPA). Každý distributor má také stanovený vyskladňovací limit, který je podmínkou zaslání zdarma. Konečná fakturace objednaných knih pro knihovnu pak probíhá přes firmu Team Library.

Nákupy čtenářů přes knihazknihovny.cz a nákupy knihovny přes akvizice.teamlibrary.cz se

spojí do jednoho. Čtenářské objednávky totiž padají po zaplacení přímo do košíku knihovny, a aby čtenář knihu fakticky obdržel, musí knihovna vždy udělat vlastní objednávku (u daného distributora a v dané výši). Vyskladňovací limit se knihovně sníží o cenu čtenářské objednávky. Např. Albatros Media má limit pro zaslání 1800 Kč; pokud si čtenář objedná knihu pro sebe za 200 Kč, knihovna může nakoupit už jenom za 1600 Kč. Takže knihovna musí počítat s tím, že čtenářské objednávky tak trochu řídí její vlastní nákupy – aby čtenář na svou knížku dlouho nečekal, vy musíte objednat co nejdříve, i když třeba zrovna nechcete nebo nemůžete. Anebo byste radši nakupovali u jiného z distributorů...

Takhle tedy projekt v zásadě funguje. Naše knihovna za první rok obdržela kolem třiceti objednávek, které se nám podařilo pro čtenáře vyřídit. Pokud nastane nějaký problém, jsou provozovatelé z Team Library ochotni pomoci a poradit. Záleží jen na vás, pokud jejich nabídku pro knihovny využijete v plném rozsahu (a budete nakupovat jen přes jejich portál), nebo jako my jako jednu z možností nákupu knih a hlavně jako možnost nabídnout čtenářům novou službu, za kterou budou vděční a budou knihovnu vyhledávat aspoň tímto způsobem. Třeba si časem nějakou knihu i vypůjčí.

Kontakt na autorku: vsetickova@knihovnanm.cz
Web knihovny: www.knihovnanm.cz

O průzkumech spokojenosti v knihovnách

Kateřina Hubertová

Průzkumy knihovny uskutečňují proto, aby zjistily své slabé a silné stránky. Aby zjistily, jaký názor na ně má okolní svět. A dělají je i proto, že jim to doporučuje Standard pro dobrou knihovnu:¹⁾ **Článek 12. Měření spokojenosti uživatelů knihovny**

Abyste mohla veřejná knihovna poskytovat služby, které uspokojí potřeby celé komunity, musí zjišťovat rozsah těchto potřeb. Zjišťování je nutno provádět v pravidelných intervalech, nejlépe každých pět let, protože potřeby a očekávání se mění (Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven).

1. Spokojenost uživatelů se zjišťuje pravidelně každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku (ankety). Hodnocení knihovnických služeb se provádí u uživatelů nad 15 let a u uživatelů do 15 let.

Provozovatelé knihoven průběžně sledují a monitorují výkony knihoven pomocí měření spokojenosti uživatelů pro potřeby řízení a financování knihovny. Cílem měření je poskytnout spolehlivé údaje o tom, jak uživatelé posuzují knihovnické služby.

Standard hovoří jasně, nedává ale návod, jak „donutit“ minimálně profesionální knihovny, aby průzkum udělaly... Nedává ani návod, jak průzkum jako takový realizovat. Téma je příliš rozsáhlé a složité.

První pokus, jak průzkumy v okrese nějak zrealizovat a koordinovat, proběhl v roce 2014.

Dotazníky, ve všech profesionálních knihovnách stejné, pouze papírové, si zpracovávala každá knihovna sama, ručně na papír. V celém okrese byl stejný časový harmonogram včetně instrukcí, co, jak, kdy, kde udělat, zařadit, zpracovat atd.

Uběhlo pět let a bylo nutné šetření zopakovat... rok 2019

Příprava začala již ve 2. polovině roku 2018: 16. 10. 2018 proběhl seminář/školení pro profesionální knihovnický okresu HK na téma průzkumů: Co je průzkum a co anketa? Proč vůbec průzkumy dělat? Jak je co nejlépeji a s nejmenší námahou uskutečnit? Co chceme průzkumem zjistit = cíl průzkumu? Kdo je naše cílová skupina? Na jaké téma se průzkumem zaměříme? Neptáme se na

---

¹⁾ <https://ipk.nkp.cz/legislativa/normy-standardy-doporuceni>

něco, co lze zjistit jinak? Případně co už i víme? Jaký zvolíme formát a typ dotazníku? Jaká bude technika sběru odpovědí? Jak vybereme respondenty? Jaký bude časový harmonogram akce? Jaká bude propagace průzkumu? Jaký bude výstup z průzkumu? Jakých chyb se musíme vyvarovat?

Už vzhledem k množství otázek je jasné, že udělat průzkum pořádně není vůbec jednoduché. Proto jsme po dohodě s profesionálními knihovny přistoupili k řešení realizovat průzkumy jednotně – v jednom období, podle stejného dotazníku, stejným způsobem.

Jak to probíhalo prakticky?

K samotné realizaci byla použita aplikace „Formuláře“ na Google Disku, kde lze snadno vytvářet vlastní dotazníky (na toto téma pořádala SVK HK i školení).²⁾ Mimo proškolení a samotnou přípravu dotazníků na Google Disku si vše ostatní zajišťovaly profesionální knihovny samy.

Knihovny, kde měl probíhat průzkum, musely vztít na vědomí a konat:

- Po celou dobu průzkumu v jednotlivých jeho fázích je potřeba všemi možnými prostředky neustále informovat veřejnost, zřizovatele;
- metodika KMHK dodala návrh dotazníku a udělala kopie pro zapojené knihovny;
- knihovny připomínkují – jsou možné i lokální dotazy –, úpravy pro každou zařídí metodika (nebylo využito);
- knihovnám, které mají účet na Googlu, lze dotazník rozeslat a mohou si ho upravovat samy; knihovnám, které tento účet nemají, lze konkrétní dotazník zpřístupnit z metodiky;
- metodika rozešle do knihoven odkaz, na kterém lze příslušný dotazník (opakovaně) vyplňovat. Tento odkaz knihovny musí umístit na svůj web – velmi viditelně –, upozorňovat i osobně na to, že na webu odkaz visí, a žádat uživatele, aby se podívali a vyplnili;
- současně s tím bude stejný dotazník v knihovnách k dispozici i papírově (tisk dotazníků dle souborů rozeslaných knihovnám). I v tomto

případě je nutné upozorňování a diskuse s návštěvníky a je zapotřebí schránka na odevzdání papírových dotazníků. Pozor – nelze ji umístit na výpůjční pult. Musí být možno vhadzovat anonymně;

- knihovnické průběžně vkládá odevzdané papírové dotazníky pomocí stejného odkazu na webu;
- po ukončení sběru dotazníků (uzavření formuláře na webu) mají knihovny v PDF k dispozici vyhodnocení dotazníku, se kterým lze dále pracovat. Rovněž mají k dispozici excelovskou tabulku s kompletním výčtem odpovědí k dalším analýzám;
- prezentace výsledků, hlavně u zřizovatele a respondentům – články na webu, do místních zpravodajů apod.

Jak to probíhalo časově?

1 měsíc – únor 2019

- sestavení/úpravy dotazníku – metodika,
- e-verze na připomínkování,
- případný tisk,
- dobrovolník na výpomoc,
- uveřejnění zprávy/příspěvku v místním zpravodaji/rozhlasě,
- příprava sběrné schránky/schránek + jejich umístění (knihovna, OU, pošta, obchod...),
- tisk dotazníků,
- info i na web.

2 měsíce – březen až duben 2019 – spuštění akce směřovat k počátku Března měsíce čtenářů

- sběr dat,
- rozdávání dotazníků,
- snaha o co největší zapojení = co nejvíce vyplněných dotazníků,
- možno připravovat závěrečné texty, zatím bez konkrétních čísel/výsledků,
- sebraná data možno průběžně zpracovávat (každý dotazník po zpracování označit jako zpracovaný, archivovat).

2 měsíce – květen až červen 2019

- dokončit zpracování dotazníků,

---

²⁾ O aplikaci lze nalézt praktický článek na <https://mepodnikani.cz/software/vlastni-dotaznik-pomoci-google-disku> .

- shrnout výsledky,
- výsledky prezentovat ve zpravodaji/rozhlase/webu...,
- poděkování všem účastníkům průzkumu!
- závěrečná zpráva pro OÚ!

Některé profesionální knihovny v okrese si z místních důvodů samotnou realizaci časově přizpůsobovaly. Průzkum skutečně zrealizovalo všech sedm profesionálních knihoven okresu Hradec Králové. Výsledky průzkumů má k dispozici rovnou i metodické oddělení, profesionální knihovny následně dodaly i závěrečné zprávy z průzkumu.

Názor metodického oddělení Knihovny města Hradce Králové

Málokterá knihovna je schopna průzkum udělat sama, bez pomoci. Pro knihovníky to totiž

znamená rozšiřovat si znalosti v dalším odvětví, na což většina prostě už nemá kapacitu. Vytvořením návodu/šablony a následnou realizací jsme nejen splnili požadavek ze Standardu pro dobrou knihovnu, ale získali jsme i výsledky, se kterými lze dále pracovat.

V průběhu zkoumání se nicméně ukázala ještě jedna potřeba. Knihovny měly potřeby s vytěžováním odpovědí z dotazníků. Nejpozději v roce 2024 by mělo proběhnout další šetření. Bude nutné v roce 2023 začít s přípravou. Součástí této další přípravy bude muset být i školení k tomu, jak výsledky zpracovat a udělat z nich kvalitní závěrečnou zprávu. Nejlépe opět pomocí nějaké jednotné, pro všechny použitelné šablony...

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

Současný stav spolupráce ve vzdělávání mezi veřejnými knihovnami a školami – výsledky celostátního průzkumu 2019

Vladana Pillerová

V roce 2019, přesněji v období květen–červen, proběhlo dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na zmapování současného stavu spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání. Dotazník je jednou z priorit, které byly definovány na schůzce za účasti zástupců Ministerstva kultury, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, SKIP a SDRUK, kterou se podařilo uskutečnit na jaře roku 2019. Cílem snah je zajistit rovnocenné postavení knihoven při spolupráci se školami ve vzdělávání a intenzivnější zapojení knihoven do procesu vzdělávání a celoživotního učení.

Dotazník byl určen všem typům knihoven, v naprosté většině byly nakonec respondenty knihovny veřejné (měst, obcí a krajů). Do

průzkumu se zapojilo celkem 841 knihoven a poboček. Většina z nich jsou veřejné obecní, městské či krajské (821), celkem 20 knihoven v průzkumu bylo specializovaných (převážně muzejní a vysokoškolské knihovny). Dotazník mohly také samostatně vyplňovat pobočky knihoven. Z celkového počtu 841 knihoven vyplnilo průzkum 138 poboček (16 %).

Aktivita knihoven pro školy

Celkový objem vzdělávacích aktivit knihoven a poboček zúčastněných v průzkumu činil přes 50 tisíc akcí za rok, přesně 50 546 akcí. Nejvíce jich uskutečnily knihovny a pobočky ve velkých městech, které mají mnoho poboček, především knihovny v městech nad 40 tisíc obyv. (přes 14 tis. akcí).

Co se týče témat nabízených školám, největší procento knihoven (84 %) pořádá pro školy vzdělávací program na téma Seznámení se službami knihovny. Dále se knihovny profilují především v oblasti jazyka a jazykové komunikace, tématem Člověk a jeho svět a Člověk a společnost a také Umění a kultura. Informační gramotnost, tedy téma, které by pro knihovny mělo být prioritní, zařazuje do svých lekcí pro školy pouze 34 % knihoven.

Nejčastěji knihovny pořádají své lekce pro 1. stupeň základních škol (86 % knihoven) a mateřské školy (82 %), s 2. stupněm základních škol spolupracuje nadpoloviční většina knihoven (56 %). Naopak spolupráce se školami sekundárního vzdělávání (učiliště, střední odborné školy) není příliš častá. S tímto typem škol logicky spolupracují knihovny ve větších městech, kde takové školy jsou. Se středními školami typu gymnázia či lycea spolupracuje 20 % knihoven. S ostatními středními školami spolupracuje ještě méně knihoven a nejmenší míra spolupráce probíhá s učilišti (12 % knihoven).

Styl vedení knihovnických lekcí

Obecně platí, že standardní didaktickou součástí vzdělávacích programů knihoven pro školy jsou pracovní listy (používá 83 % knihoven), powerpointové prezentace (41 %), online katalogy a databáze (55 %). S rostoucí velikostí knihovny se zvětšuje pestrost používaných prostředků – audio, audiovizuální a multimediální prostředky, spíše výjimkou je uplatnění online aplikací a digitálních materiálů.

V knihovnách probíhá vzdělávání spíše tradiční formou výuky, v níž učící knihovník/knihovnice vede přednášku výkladem (85 % knihoven), případně využije služeb lektora (53 %). Další rozšířenou výukovou formou je učební činnost ve skupinách (62 %) a v knihovnách hojně využívaná metoda rukodělných činností (51 %). Metody inovativní výuky, jakými jsou metoda převrácené třídy, výuka metodami kritického myšlení aj., využívají knihovny minimálně. Vzhledem k tomu, že knihovny usilují o to, aby byly respektovány jako neformální vzdělávací instituce a vzdělávací

partner škol, je žádoucí, aby posílila nabídka inovativních výukových metod ve vzdělávacích programech knihoven.

Nejčastějším technologickým nástrojem při výuce je počítač s internetem (77 % knihoven). Dataprojektor používá 47 % knihoven, také zde je jeho využití častější ve větších knihovnách. 15 % knihoven nevyužívá ve vzdělávacích programech pro školy žádné informační technologie. Jedná se především o nejmenší knihovny. Technologie jako smartphone, tablet, interaktivní tabule nebo e-čtečka jsou knihovnami využívány v malém měřítku. Získaná data potvrzují jistou konzervativnost v přístupu knihoven k využívání moderních technologií ve vzdělávacích aktivitách.

Podmínky knihoven pro realizaci aktivit

Pro realizaci vzdělávacích akcí jsou důležité prostorové či celkově provozní podmínky v knihovnách. Mohou existovat objektivní příčiny, které neumožňují knihovně pořádat akce v dostatečném či požadovaném množství a kvalitě. Cílem bylo zjistit, ve kterých oblastech a v jaké míře jsou tato omezení nejčastější. Potěšující je konstatování, že aktivity se školami neomezují základní služby knihoven (vedlo 82 % knihoven). Velmi pozitivně je hodnoceno didaktické (materiální) zázemí knihoven. O něco hůře hodnotí knihovny prostorovou situaci a technické zázemí, včetně vybavení vhodným nábytkem.

Pracovníci knihoven realizující vzdělávací aktivity se školami

Tito pracovníci mají nejčastěji jiné odborné vzdělání, než je knihovnictví nebo pedagogika, a navíc absolvovali nějaký kurz se zaměřením na vzdělávání (32 %). Následují pracovníci se střední knihovnickou školou (22 %) a dále pracovníci s vysokoškolským vzděláním knihovnickým a pedagogickým. Jako žádoucí vzdělání pro tyto pracovníky označili respondenti kombinaci knihovnického a pedagogického vzdělání.

Překážky a příležitosti ve spolupráci knihoven a škol

Nejčastěji vidí knihovny překážky ve

spolupráci se školami na své straně především v nedostatečných personálních kapacitách, nevyhovujících prostorových podmínkách knihovny, ale také v nedostatečných kompetencích a kvalifikaci pracovníků knihoven, případně v nedostačujícím vybavení knihoven. Na straně škol vnímají jako největší překážky nedostatečné časové možnosti škol. Pracovníci knihoven se domnívají, že školy jsou různými vzdělávacími akcemi přesytené a na spolupráci s knihovnou jim již nezbývá čas. Častým problémem je podle knihoven nezájem škol o spolupráci. Problematickou spolupráci podle knihoven často způsobuje skutečnost, že vzdělávací programy realizované v knihovně nejsou zakotveny jako povinná či doporučená součást obsahu rámcových nebo školních vzdělávacích programů škol. Další překážkou představuje vedení škol, které považuje vzdělávací programy v knihovně za mimoškolní aktivity, a učitelé si každou vyučovací hodinu strávenou se žáky v knihovně musejí nahradit. Jako další překážky uvedly knihovny špatnou komunikaci se školou,

existenci školní knihovny, případně skutečnost, že knihovna není školou vnímána jako rovnocenný partner v oblasti vzdělávání žáků.

Příležitosti na své straně vidí knihovny především ve zlepšení nabídky vzdělávacích aktivit pro školy, ve zlepšení prostorových podmínek a vybavení knihovny, celkově ve zlepšení spolupráce se školami, poskytování kvalitního knihovního fondu, zakládání čtenářských klubů apod. Na straně škol je potřeba podle knihoven především povzbudit zájem o spolupráci a využívání knihoven, prosazovat tvorbu projektů se školami, které zahrnují využívání knihoven, tvorbu metodik s knihovníky a sdílení zkušeností.

Zpráva z průzkumu je umístěna na stránkách Knihovnického institutu NK ČR v sekci Statistika, dokumenty:

<https://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/pruzkumy/spoluprace-knihoven-a-skol>.

Kontakt na autorku: Vladana.Pillerova@nkp.cz

Ocenění knihovníci 2019

Petra Řoutilová

Stalo se pěkným zvykem, že se pravidelně v měsíci říjnu setkávají knihovnice a knihovníci Královéhradeckého kraje ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. V roce 2019 proběhlo toto setkání už po jedenácté a opět bylo co slavit. Ať už knihovnu vyhlášenou v rámci soutěže Vesnice roku, nebo oceněné knihovnice/knihovníky z našeho kraje.

Pozvání na slavnostní večer přijala náměstkyně hejtmana Královéhradeckého kraje Mgr. Martina Berdychová a hejtmán PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D., jenž převzal nad akcí záštitu, ale protože se z pracovních důvodů nemohl večera zúčastnit, poslal předtočenou zdravici.

Průvodcem večera byla Mgr. Zlata Houšková,

kteřá nám představila vítěze soutěže Vesnice roku a Knihovna roku. Knihovnou roku se pro rok 2019 stala Obecní knihovna Nepolisy v čele s paní knihovnicí Lucíí Vejvodovou.

Mgr. Eva Svobodová při zahájení slavnostního večera

Další ocenění byli z řad knihovnic a knihovníků malé veřejné knihovny. Gratulace patří paní knihovnici Marii Kabelkové z Obecní knihovny Stračov, Věře Jirkové z Obecní knihovny Milovice, panu Stanislavu Suchánkovi z Obecní knihovny Česká Čermná či Ditě Zušicové z Obecní

knihovny Hřibojedy.

Ocenění v kategorii Knihovnice/Knihovník veřejné knihovny získaly dvě knihovnice z Knihovny města Hradce Králové – Alice Hrbková a Drahomíra Škrabalová. (Podrobné medailonky o všech oceněných pro rok 2019 naleznete v tomto čísle zpravodaje v rubrice Kdo je.)

Všichni ocenění převzali z rukou náměstkyně hejtmana Mgr. Martiny Berdychové, ředitelky Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové Mgr. Evy Svobodové a předsedkyně regionálního výboru SKIP 08 Východní Čechy Bc. Kateřiny Hubertové diplom, obraz a květinu.

O hudební kulturní vložku se postarala studentka ZUŠ Na Střežině Anežka Zamouřilová svojí hrou na akordeon. Sálem se nesly skladby Tančící prsty od Hanse Gerlacha a Finská polka skladatele Milana Bláhy.

Kromě hudby byl i divadelní program. O ten se postaralo divadlo Čučka z Prahy s hrou Cukrárna U Šilhavého Jima, inspirovanou stejnojmennou knihou Marka Tomana. Hlavní roli knihovnice Boženky hrála skutečná knihovnice Edita Vaníčková a literárního zločince „Sakramentského Billa“ si zahrál autor knihy Marek Toman.

Zakončení večera se jako pokaždé přeneslo do předsálí, kde už na oceněné i hosty čekalo občerstvení, s láskou připravené místními knihovnicemi.

Pohled do sálu

Anežka Zamouřilová a její akordeon

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

Profesní výlet do Hradce Králové

Jana Šimková

Termín Královéhradecké knihovnické konference máme v Městské knihovně v Úpici zaznamenaný v kalendáři již dlouhou dobu dopředu. Vychází totiž na úterý, což je u nás „zavírací“ den. Tím pádem mohou všechny pracovnice knihovny vyrazit na takový malý profesní výlet... Jsme

malá knihovna, kde v podstatě všichni dělají všechno, byť třeba jen okrajově, takže se nás různá témata konference dotýkají více či méně vždy. A kromě spousty zajímavých informací z konference stihneme ještě nakoupit nějaké knihy, dárky a odměny pro čtenáře a trochu času vyšetříme i na společnou kávičku.

Letošní konference byla svým zaměřením

„Knihovny a školy“ obzvlášť blízká řadě z nás. Mohlo by se zdát, že je určena především „děckařkám“, ale kde by bez soustavné práce s dětmi bylo oddělení pro dospělé, kde by se rodili ti zdatní a vyzrálí dospělí čtenáři?

Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.

Úvodní přednáška Mgr. Pavlíny Mazáčové, Ph.D., připomněla a na základě výzkumu ukázala skryté rezervy při práci s dětmi. Besedy často děláme takřkajíc postaru, s rozsáhlejším výkladem. Ale dobrá zpráva je, že mladší knihovníci, ale nejen oni, vnášejí do svých vzdělávacích akcí pro děti nové postupy, prvky, zážitky, což je velké oživení. Byli jsme také seznámeni se vznikajícími edukačními programy pro děti, které snad v budoucnu bude možné v případě potřeby použít i v knihovnách. Já sama si z tohoto bodu odnesla důležitou věc, a to nezapomínat na evaluaci, tedy zpětnou vazbu – hodnocení od samotných dětí a učitelů.

Další příspěvek se věnoval výsledkům celostátního průzkumu Spolupráce knihoven a škol, s jehož výsledky nás velmi podrobně seznámila paní Mgr. Vladana Pillerová.

Pokud se někomu při předchozím povídání plném čísel a výsledků chtělo dřímat, třetí příspěvek ho jistě probudil. Naší úpickou expedicí nejlépe hodnocená přednáška dne. Paní Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D., přišla s podnětnou, pestrou a velmi dobře podanou ukázkou dobré praxe, kdy studentí učitelství Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové připravují aktivity a programy na podporu čtenářské gramotnosti. Spolupracují

s Knihovnou města Hradce Králové, kde své programy v rámci závěrečných studentských prací vyzkoušejí přímo na dětech samotných. Pro knihovnice inspirace, nové nápady a v neposlední řadě ulehčení práce.

Poslední přednáška dopoledního bloku patřila opět tomu pro knihovníky velmi potřebnému – mediální gramotnosti, se kterou řada z nás starších neustále „bojuje“. Pokrok v této oblasti je tak rychlý, že je velmi těžké udržet krok, správně se orientovat, a ještě to dále předávat malým či velkým čtenářům. S tím nám dokáže pomoci právě paní Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D., která pořádá řadu přednášek a seminářů, školí knihovníky, děti i dospělé.

Královéhradecká knihovnická konference

V odpolední části se vystřídala řada knihovníků, resp. knihovnic, s ukázkami možností, jak může taková spolupráce knihoven a škol fungovat. Mnohé z nás se jistě nechaly inspirovat nápady kolegyně z jiných knihoven. Nás zaujal nápad s názvem Festival školní četby, který prezentovala paní Mgr. Barbora Čížinská, ředitelka Knihovny města Hradce Králové. V podstatě se jedná o neformální setkání dětských knihovníků s učiteli na půdě knihovny, kde si u dobré kávy a stánků s vybranými knihami zástupci škol prohlédnou knihy pro děti, vyslechnou doporučení na dětskou četbu, navzájem si popovídají a diskutují možnosti spolupráce.

Výborné bylo i povídání o čtenářském klubu v Meziměstí, jímž nás potěšil zkušený knihovník pan Martin Slavík. U nich dobře funguje při

čtenářských dílnách propojení pedagoga s knihovníkem, již jsou zapojeni do všech aktivit s dětmi. Součástí dílny je samostatné čtení knih, diskuse o přečteném apod. Scházejí se každý týden, a to nejen na čtecích dílnách, ale také na akcích, které utužují kolektiv, jako např. spaní v knihovně. Při diskuzích o přečtených knihách využívají spoustu zajímavých metod, např. „horké křeslo“, „palba otázek“, „čtenářské kostky“, „palec nahoru/dolů“, „poklad“ a další. Bylo patrné, že pan Slavík je opravdu „zapálený“ knihovník se spoustou skvělých nápadů.

Závěr patřil představení nové knihovní kampaně pro rok 2020, jíž jsou regionální osobnosti. Motto pro tento rok zní: „Z našeho kraje na světové nebe...“. A to je pro každou knihovnu jistě snadné téma, regionálním záležitostí se všichni intenzivně věnujeme. Vždyť to jsou ty naše poklady, to je to, co se dotýká každého z nás.

Za úpickou výpravu moc děkujeme všem organizátorům konference. Je to možnost seznámit

Moderátorka Bc. Eva Semrádová

se s aktuálními trendy v knihovnictví, nechat se inspirovat jinými knihovnami, dozvědět se spoustu nového nebo jen připomenout to zapomenuté. A při výborném občerstvení, které je každoročně připraveno, také možnost popovídat si s ostatními knihovníky, setkat se s nimi osobně, což je jistě veliký bonus navíc.

Kontakt na autorku: knih.upice@seznam.cz

Knihovny v proudu času

Vladka Buchtová

Pod tímto poetickým názvem se skrývá zcela nepoeticky konference k 70. výročí Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a 100. výročí 1. knihovnického zákona, která se konala 5. listopadu loňského roku ve výše jmenované knihovně.

Jak si každý marketér – a nejen on – všimne, jednalo se o příslovečný tah „dvě mouchy jednou ranou“. A proč ne? Obě výročí krásně souvisejí. Příspěvky byly rovněž tím pádem různorodé a nikdo se ani na chvíli nenudil. Také nikdo z přítomných nebyl vyburcován v příliš ranní hodinu, protože konference začala v 10.30 úvodním prolovem hejtmána Královéhradeckého kraje PhDr. Jiřího Štěpána, Ph.D. Přestože v jeho projevu zaznělo slovo „ementál“, řeč byla

PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D. – hejtmán Královéhradeckého kraje

krásná a přítomné knihovníky (zvláště z inkriminované knihovny) potěšila. Následovala zdravotní představená ředitelky Státní vědecké knihovny v Banské

STALO SE

Bystrici PhDr. Blanky Snopkové, Ph.D. SVK HK má s touto slovenskou knihovnou dlouholeté přátelské vztahy, a jak paní ředitelka zmínila ve svém příspěvku: „*Vo vzájomnej konfrontácii sa obe knižnice posúvajú a rozvíjajú vo vzájomný prospech vo vedeckovýskumnej oblasti, vo výstavnej činnosti, v oblasti výmeny literárnymi osobnosťami, v knižnej výmene a v stážach odborníkov.*“ Poté konference hladce vplula do „příspěvkové“ části.

PhDr. Blanka Snopková, Ph.D.

PhDr. Vít Richter

PhDr. Vít Richter ve své prezentaci „100 let veřejných knihoven v České republice“ připomenul minulost, zmínil přítomnost a nastínil budoucnost knihoven a jako obvykle uvedl několik zajímavých čísel. Poté vystoupily dámy: ředitelka SVK HK Mgr. Eva Svobodová a opět ředitelka ŠVK v Banské Bystrici PhDr. Blanka Snopková, Ph.D.

Následovala přestávka a po ní příspěvek

z trochu jiného soudku: PhDr. Jaroslav Císař zavzpomínal na svoji spolupráci s časopisem Čtenář. Začal od 80. let a zmínil samozřejmě i současnost. Mluvil krásně, k tématu, zajímavě, bez prezentace, bez chyb a s nadhledem. Sklidil obdiv. Název „Zrcadlení knihovnických výročí na stránkách Čtenáře – představy a skutečnost“ hovoří za vše.

Následovaly příspěvky institucí, které měly – lépe řečeno mají – historii více či méně společnou se SVK HK: Bc. Kateřina Hubertová z Knihovny města Hradce Králové: „Jak to bylo s knihovnamí aneb Společná historie městské a krajské knihovny v Hradci Králové“, PhDr. Olga Pitašová z Lékařské knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové a Ivana Nývtová z knihovny Muzea východních Čech v Hradci Králové.

A potom byly na programu tři menší, avšak neméně zajímavé knihovny: Městská knihovna Nové Město nad Metují, kterou zde profesionálně prezentovala Bc. Lada Všeťíčková, Městská knihovna Vamberk, kterou sice bez prezentace, zato však brilantně představila Jaroslava Martinová, a Městská knihovna Dvůr Králové nad Labem, do které s humorem sobě vlastním a s přehledem lákala Mgr. Marta Pešková.

Byl dán prostor k diskuzi a pak už jsme se všichni těšili na večer – konference měla totiž prodlouženou – slavnostní večer v divadle DRAK. Ale to už je na jiný článek.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Mgr. Eva Svobodová při slavnostním večeru v Divadle Drak

Oslavy v Jičíně

Jana Benešová

Rok 2019 byl pro všechny české knihovny mimořádně významný. Slavili jsme 100. výročí prvního knihovního zákona. Stejně jako ostatní knihovny připravila k tomuto výročí i Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně řadu různých soutěží, besed a dalších akcí pro děti i dospělé. Vyvrcholení oslav nastalo v létě. Knihovnice z materiálů svých i z archivu uspořádaly výstavu o minulosti, současnosti i budoucnosti (s otazníkem) knihovny. Už příprava a shromažďování materiálů byly moc zajímavé. Tak např. knihovna v Radimí nám zapůjčila svoji nejstarší knihu anebo významný občan Jičina prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc., daroval průkazku do Studentského domu, kde knihovna sídlila od roku 1924. Výstavu jsme využili nejen pro veřejnost, ale pozvali jsme na ni i představitele našeho města a zdůrazňovali hlavně budoucnost knihovny a potřebu její rekonstrukce.

Druhou velkou akcí byl Výroční jarmark. Inspiraci jsme hledali na jiných jarmarcích a workshopech, zajeli jsme i do náhodské knihovny na její Flérování. Inspirovali jsme se, přidali víc z knihovny a poslední srpnovou sobotu pozvali celé rodiny na zahradu knihovny. Počasí se vydařilo, stánkaři i vystupující se dostavili na čas a diváci proudili od rána do pozdního odpoledne. Maminky měly čas v klidu si sednout s kávou, popovídat si a jen po očku sledovat děti při jejich tvoření. Děti nadšeně běhaly sem a tam. Ostatní poslouchali vyprávění a hudbu a všichni společně nešetřili úsměvy.

Naším záměrem bylo nenásilně připomenout významné výročí nejen naší knihovny, přivést do knihovny děti s rodiči i jednotlivce, společně se pobavit a nabídnout dílničky, které budou spjaty s knihovnou. Tak se zpracovávaly staré noviny a knihy, vyráběly záložky do knížek i celá leporela. Děti také luštily hádanky a spolu s maminkami

vyplňovaly pohádkové kvízy. Velký zájem byl o nabídku jičínské Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých. Děti si mohly vyzkoušet, jaké to je, pohybovat se ve tmě, a také možná poprvé viděly Pichtův psací stroj. Významnou

součástí byl i výprodej vyřazených knih. V programu vystoupilo loutkové divadlo, cvičení pejsci, hudební skupina, autoři, kteří vyprávěli a předčítali ze svých knih. Vyvrcholením bylo divadlo o Valdštejnovi a ukázky tehdejšího odívání a zbroje. Na závěr nechyběl kouzelník. Celým dnem provázel Kašpárek, který dopoledne běhal i po městě a zval k nám všechny, které potkal.

Byla to akce velmi náročná na přípravu a organizaci. Kolegyni, která byla hlavní organizátorkou, se podařilo využít každý koutek naší zahrady i terasy a chodbe. Během samotného dne jsme se naběhali a byli hodně unavení, ale díky krásné atmosféře už večer při odchodu zaznělo „tak za

rok znovu“. Poděkování patří všem zaměstnankyním a zaměstnancům knihovny a jejich rodinným příslušníkům. Děkujeme spolupracujícím knihovnám v Náchodě, v Nové Pace a Libošovicích a také Ministerstvu kultury ČR, které nás finančně podpořilo v rámci dotačního programu Knihovna 21. století.

Největší radost nám udělal malý chlapec, který předvedl typické chování v období vzdoru, když se chytil za vstupní vrátka a odmítl od nás odejít. Podle ohlasů věříme, že i ostatní návštěvníci byli spokojeni.

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz

Lokálka

Kateřina Janošková

Ve dnech 12. a 13. listopadu 2019 se v Knihovně města Hradce Králové uskutečnil odborný seminář pro pracovníky převážně veřejných knihoven s názvem Lokálka, kterého se účastnilo přes 60 osob.

Seminář představil možnosti, jak systematicky uchopit téma „lokální historie“ v knihovnách. Kromě příspěvků odborníků z této oblasti byly přiblíženy některé z forem, kterými je možné v knihovnách lokální historii prezentovat a poukázat na **důležitost uvědomování si vlastních kořenů a sounáležitosti s určitým místem**: výstavy, questing, digitalizace, živá knihovna.

Úvodní příspěvek s názvem „Genius loci jako společenská hodnota ovlivňující život obyvatel“ přednesl **prof. PaedDr. Jaroslav Vencálek, CSc.**, vysokoškolský pedagog (geograf a politolog), autor unikátních výukových projektů. Zdůraznil, že je nezbytné, aby naše společnost opustila vnímání krajiny ve smyslu jednostranné informace o počtech určitých objektů, ale aby krajina byla vnímána jako nositelka důležité části

identity a historické paměti. Tedy aby v lidské společnosti znovu nabyla na důležitosti „tvorba pocitů domova“.

Blažena Hušková – Místní dědictví jako nástroj zapojení

Místní dědictví jako nástroj zapojení veřejnosti ve svém příspěvku „Místo místa v nás... v knihovně“ představila **Blažena Hušková**, autorka, realizátorka a konzultantka řady projektů na pomezí péče o životní prostředí, vzdělávání

a interpretace místního dědictví. Vysvětlila, že naše motivace pečovat o přírodu, krajinu a obec má základ ve vztahu k místu, které je naším domovem, a k lidem, kteří zde žijí.

Tím také otevřela první praktický blok v gesci **Jany Vaculíkové** z Masarykovy veřejné knihovny Vsetín, která představila různé možnosti využití herních prvků při poznávání regionu, od stolních her po různé typy „hledáček“ – **questing**, geocaching, geofun. Představila také soutěž ve znovuobjevování zaniklých vsetínských hostinců „Po stopách staříčků“. Následovalo představení úspěšné cestovatelské poznávací hry o ceny „Poznáváme Valašsko“ v podání zástupkyň destinační společnosti Valašsko **Marie Příbylové** a **Heleny Volkové**. Tato hra si v r. 2019 získala mimořádnou pozornost široké veřejnosti.

Další praktický blok, jehož garantem byl **Pa-vel Zajíc** z Městské knihovny Rožnov pod Radhoštěm, byl věnován tématu „**Digitalizace a lokální historie v knihovnách**“. V tomto bloku ukázal na praktických příkladech **Aleš Brožek** ze Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem, propagátor digitalizace v České republice a dlouholetý uživatel tuzemských a zahraničních digitálních knihoven, jak se i malé knihovny mohou zapojit do digitalizace a jak data ze zdigitalizovaných regionálních publikací mohou využít při zodpovídání dotazů čtenářů i při budování různých databází. S dalším příspěvkem, „Elektronická encyklopedie města – nikdy nekončící badatelská práce“, navázal **Radovan Jančář** z Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. Pohovořil o elektronické encyklopedii města Uherské Hradiště, jejímž garantem je právě Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana.

Poslední praktický blok prvního dne v garanci **Zlaty Houškové** nesl název „**Výstavy a lokální historie v knihovnách**“. Nosný příspěvek „Výstava v knihovně? Proč, pro koho a o čem“ podala **Nina Wančová**. Jejím tématem je propojování muzeí, nových médií a vzdělávání. O své zkušenosti s expoziční činností v oblasti lokální historie se podělily i zástupkyňe Městské knihovny Sedlčany **Blanka Tauberová** a Knihovny města Hradce Králové **Barbora Čížinská**.

Druhý den začala svým příspěvkem zaměřeným na lokální historii jako nositele tématu udržitelného rozvoje **Jana Dlouhá** z Univerzity Karlovy v Praze.

Alena Budková a Blanka Tauberová – zkušenosti z Městské knihovny Sedlčany

Prvním praktickým blokem druhého dne byla „**Živá knihovna a lokální historie v knihovnách**“ s garantkou **Blankou Tauberovou**. Knihovníci tento „typ knihovny“ mnohde uchopili po svém a využívají jej i k nejrůznějším regionálním tématům. **Alena Budková** z Městské knihovny Sedlčany pohovořila o regionálních tématech prostřednictvím živých knih. Praxi s živými knihami a zapojení dobrovolníků ve své knihovně dále představila **Hana Pietrová** z Knihovny Třinec. Živou knihovnu jako metodu, která podporuje komunitní funkci knihovny a její vzdělávací aspekty, představili **Antonín Ferdan** (Lipo.ink) a **Blanka Konvalinková** (KVK v Liberci) v příspěvku „Nesuď knihu podle obalu aneb Živá knihovna v Liberci“.

Třetí praktický blok v gesci **Elišky Bartošové** z KISK FF MU v Brně s názvem „**Mapování**“ byl pojat ryze workshopově. Účastníci rozdělení do skupin zkoušeli z různých úhlů pohledu mapovat prostředí pro tvorbu určité akce. Pro tuto metodu je důležité její cyklické pojetí a také zapojení partnerů. Eliška Bartošová seznámila přítomné s nástrojem **KUMU.io**, který umí vizualizovat informace do map, jež připomínají myšlenkové mapy, kategorizovat prvky podle různých vlastností,

a ke každému prvku navíc umožňují vložit popis, obrázek, odkaz či video. K dnešnímu dni se tedy k tématu lokální historie v mapě hlásí 182 knihoven a najdete v ní 38 popsaných aktivit, kterými knihovny posilují vztah k místu.

Eliška Bartošová – Komunitní knihovna jako pojem

Následovaly další příklady dobré praxe z knihoven. O tom, že knihovna může efektivně prezentovat folklór regionu, přesvědčil **Jaroslav Čech** z Městské knihovny Břeclav v příspěvku

„Folklór žije“. Do ostravského regionu nejen v době tekuté modernity uvedla přítomné **Jarmila Burešová** z Knihovny města Ostrava.

Závěrečným vstupem otevřela **Eliška Bartošová** zajímavou debatu nad posláním komunitních knihoven ve světě orientovaném na ekonomický růst, kde hlavním měřítkem je stále se zvyšující HDP.

Po celou dobu semináře byl v předzářím umístěn „inspirační panel“, na který zástupci knihoven umísťovali své příklady dobré praxe a inspirační tipy.

Účastníci hodnotili v dotaznících seminář velmi pozitivně.

Velké poděkování za organizační zajištění patří Knihovně města Hradce Králové, Zlatě Houškové a Daniele Divínové za administrativní podporu.

Akce proběhla za finanční podpory MK ČR.

Seminář je akcí pracovní skupiny pro komunitní aktivity, fungující v rámci Sekce veřejných knihoven SKIP.

Kontakt na autorku: kjanoskova@mvk.cz

Knihovna Holovouského malináče

Helena Vejvarová

Před pěti lety Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně v rámci pracovního a společenského setkání knihovnic a knihovníků z celého jičínského regionu poprvé předala titul Knihovna Jičínska. Oceňování knihoven se v Jičíně pomalu stává tradicí, jak řekla Daniela Valentová, knihovnice z úhlejovské knihovny, která získala ocenění Knihovna Jičínska 2016: „Myslím si, že ocenění a poděkování si zaslouží všichni knihovníci (pozn. aut.: dobrovolní knihovníci malých knihoven). Jsou to totiž většinou lidé, kteří se tomu věnují ve svém volném čase a často i zadarmo.“

Ani loňský rok nebyl výjimkou. Ve čtvrtek 7. listopadu 2019 si do Jičína pro ocenění Knihovna Jičínska 2019 přijela paní Mgr. Lenka Doležalová, knihovnice Místní knihovny Holovousy, kterou doprovodila paní starostka obce Holovousy Zlataše Brádllová.

Místní knihovna Holovousy byla v roce 2011 v rámci projektu ROP – EU zrekonstruována a vybavena nábytkem. Knihovna je plně automatizovaná, má webové stránky, na kterých naleznete mnoho dalších informací o dění v knihovně a online katalog.

Paní Lenka Doležalová převzala pomyslnou vládu nad knihovnou od současné starostky obce

paní Zlatuše Brádlové v roce 2014. Je místostarostkou obce a členkou redakční rady obecního zpravodaje.

Starostka Zlatuše Brádlová s knihovnicí Mgr. Lenkou Doležalovou

Knihovna nabízí širokou škálu románů, povídek, detektivek, naučné literatury, na své si přijdou také děti, jejich rodiče a široká veřejnost. Kromě půjčování knížek knihovna pořádá setkávání seniorů, tematické besedy s promítáním a výtvarné dílny.

Nelze zapomenout na výbornou spolupráci se ZŠ a MŠ Chodovice. Děti několikrát do roka knihovnu navštíví, prohlédnou si nové knihy, které si pak mohou zapůjčit domů. Prvníáčci se začátkem nového školního roku seznámí s knihovnou už tradičně při besedě „Vybíráme knížku a přihlašujeme se do knihovny“.

Novinkou pro letošní rok je záměr zřídit pobočku knihovny Holovousy v budově ZŠ a MŠ Chodovice a tím zvýšit zájem malých čtenářů o výpůjčku knih a přispět ke čtenářské gramotnosti mladé generace.

Knihovna nabízí své prostory i k dalšímu využití. Při přípravách Slavnosti Holovouského malináče se zde balí koláčky. Probíhá zde také hodnocení soutěžních moučníků. Holovouská knihovna je nedílnou součástí společenského života v obci.

Kontakt na autorku: vejvarova@knihovna.jicin.cz

Stánek knihovny na Svatováclavských slavnostech v Dobrušce

Miroslava Cvejnová

Svatováclavské slavnosti mají v kulturním a společenském životě zdejších obyvatel již své tradiční místo. V Dobrušce se nachází barokní kostel zasvěcený právě svatému Václavu, patronovi českého státu.

Před třemi lety se rozhodla zdejší městská knihovna zapojit do programu slavností nejen zpřístupněním výstavy ve svých prostorách. Ve spolupráci s městským úřadem nabídla ve stánku

na náměstí vyražené knihy k prodeji za velmi příznivé ceny. Při této příležitosti jsou k dispozici letáčky a pozvánky na připravované akce, především na Týden knihoven, nebo prospekt o službách knihovny. Na jarmark a pestrý doprovodný program přijíždějí lidé z širokého okolí, a tak si stánek prohlédnou i nečtenáři, kteří snad najdou cestu do dobrušské knihovny.

Kdo něco podobného pořádal, ví, kolik logistické práce je nutné vykonat předem. Knihovnicemi bylo vytipováno a oceněno téměř 1 000 knih,

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

kteří se do krabic dělily tematicky pro lepší orientaci kupujících. Vždycky se prodávají i svázaná vyřazená periodika. Je potřeba také stánek vyzdobit a oživit, a tak se používají plakáty z různých akcí pořádaných v knihovně. Pak už zbývá být na místě v 7 hodin ráno a všechno nachystat (včetně termosek s čajem, elánu a teplých ponožek).

První návštěvníci totiž bývají z řad ostatních prodejců a stánkařů hned po vybalení knih. Stánek je pak přístupný až do 17 hodin. Bohužel jsme nepočítali návštěvníky, ale titulů a periodik se prodalo přes 600. Hlavně během dopoledne bylo ve stánku úplně plno. Spokojení milovníci knih si odnášeli své úlovky, a někteří přišli i opakovaně. Odpoledne je nezahnala ani prudká průtrž mračen.

Odměnou pro unavené knihovnice byla chvála nakupujících, protože jinak než s láskou se tolik práce navíc dělat nedá. ☺

Kontakt na autorku: vsknihovna@mestodobruska.cz

Králova třetí žena

Jana Benešová

Na konci roku 2019 jsme v Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně uvedli novou (a první) knihu jičínské autorky Jindřišky Kracíkové. Děj jejího historického románu „Králova třetí žena“ se odehrává na Předním východě, v době bronzové v městském státě Gebal. Představuje strhující příběh mladé královny na pozadí mocenského boje, palácových intrik a kulturních střetů. Napínavý příběh je doplněn zajímavým a působivým zapracováním dobových reálií, mýtů a náboženských obřadů. Četba pro mě byla strhující dějem a zároveň jsem ráda vnímala, že mohu věřit reáliím na pozadí děje, protože autorka je odborník.

Sama kniha je krásná. Pevná vazba, pěkná

obálka, kvalitní tisk a nádherné ilustrace Cyrila Gaji.

Jindřiška Kracíková, Ph.D., pochází z Prahy a nyní žije v Jičíně. Vystudovala hebraistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Titul získala ve studijním programu Filologie. Teorie a dějiny literatur zemí Asie a Afriky. Pracovala na překladu Jehudy al-Charíziho a publikovala jej v časopisech Nový Orient a Tvar. Věnovala se i dalším autorům. Svě vědomosti a zaujetí pro svět starověkého Předního východu autorka využila při psaní svého

Jindřiška Kracíková a Petr Čech

prvního románu.

Uvedení knihy proběhlo za velkého zájmu jičínské veřejnosti. Kromě autorky se ho zúčastnila odpovědná redaktorka Andrea Brázdová, odborný spolupracovník Pavel Čech a vzácný host, senátor Tomáš Czernin.

KRACÍKOVÁ, Jindřiška. *Králova třetí žena: historický román*. Ilustroval Cyril GAJA. V Brně: CPress, 2019. ISBN 978-80-264-2816-9.

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz

Božena Němcová inspirací pro umění (1842–2020)

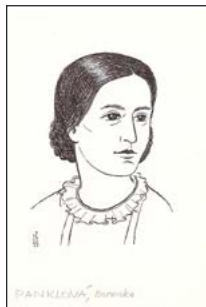
Jiří Uhlíř

Motto: „*Kdybych měla volit – tedy bych si přála narodit se znovu as za dvě stě let – anebo ještě později –, neboť nevím, bude-li do té doby takový svět, v jakém bych já chtěla žít s rozkoší.*“ (Božena Němcová v listu ze dne 17. 12. 1851 MUDr. Janu Helceletovi)

Naše slavná krajanka, spisovatelka Božena Němcová (1820–1862, dále jen BN), si přála narodit se za 200 let. V letošním roce 2020 si celý kulturní svět připomíná 200 let od narození (4. 2. 1820 ve Vídni) této pozoruhodné osobnosti, jejíž krása, literární aktivity, dramatický život i podnětné dílo okouzlovaly současníky již za jejího života. Budila úctu i obdiv a již za svého života inspirovala básníky, malíře i hudebníky. Vždyť podle historiků první básně o ní byla sepsána v době, kdy jí bylo asi 22 let (1842), její půvab zvalbil i malíře J. V. Hellicha, který ji romanticky zpodobil v roce 1845, kdy dosáhla 25 let, a první zhudebnění její básně *Pod bukem v zeleném boru – Žezulky* se datuje v roce 1856, kdy po

vydání *Babičky* se rozšířil její věhlas. Zejména však po její smrti ve 42 letech (21. ledna 1862 v Praze) a po zániku autorských práv spisovatelčiny rodiny (1892) se umělci prakticky všech oborů trvale inspirovali uměleckým odkazem BN. Tato inspirace je už 178 let nepřetržitá. I to je doklad životnosti, aktuálnosti i světovosti fenoménu, který se nazývá **BOŽENA NĚMCOVÁ (1820–1862)**.

Připomeňme si aspoň **ve stručném statistickém přehledu** několik zajímavých faktů a informací o recepci (přijetí) a inspiraci (podnětu, vnuknutí, tvůrčí jiskře) Boženy Němcové pro české a světové umění i vědu, literaturu i kulturu vůbec. Využijí zde svého původního zdroje, a to originálního mnou vytvořeného soupisu, seznamu, ohlasové bibliografie, na níž jsem pracoval od roku 1961 s přestávkami dodnes, tedy přes padesát let, s titulem „**BOŽENA NĚMCOVÁ INSPIRACÍ PRO UMĚNÍ V LETECH 1842–2020**“.

Kresba akademického malíře Jiřího Škopka

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

Dosud se podobný soupis v naší literární vědě neuskutečnil, a teprve až nyní by tuto unikátní a originální knihu mělo vydat jisté nakladatelství za solidního finančního příspěvku města Česká Skalice v Roce Boženy Němcové 1820–2020. Úzce spolupracuji s kulturními a vědeckými institucemi, jako je Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR, Divadelní ústav i Národní knihovna v Praze, Národní filmový archiv v Praze, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, Společnost Boženy Němcové v Praze i v České Skalici, nebo nepřehlédnutelné **Muzeum Boženy Němcové (MBN) v České Skalici**, které vydalo mé tři knihy o Boženě Němcové (*BN ve filmu a televizi*, 1968, kniha reprezentovala Československo na mezinárodní filmologické výstavě v Benátkách u příležitosti Mezinárodního filmového festivalu v italských Benátkách, kde obdržela diplom, 1969); *BN v plastice* (1970)); *BN v hudbě* (spoluautor J. Vackové, 1979).

Všimněme si aspoň ve stručnosti, jen statisticky, jak se souhrnně v číselném výčtu podíleli čeští, slovenští i zahraniční umělci na vytváření uměleckých artefaktů, básní, básnických knih, novel, povídek, románů i literatury faktu, na životopisných dramatech, hudebních dílech, na filmech a televizních pořadech inspirovaných osobností, životem a dílem BN od roku 1842 do roku 2020. Seznamme se: následuje stručná **STATISTIKA**:

POEZIE – Božena Němcová inspirovala již za svého života mnohé básníky, kteří v letech 1842 až 1855 o ní vytvořili 23 básní, dokonce v azbuce. Oslavné verše napsal přítel V. B. Nebeský, který zasvěcoval Němcovou do básnictví a intimně se s ní sblížil, což vyvolalo satirickou reakci básníka J. P. Koubka *Básníkova cesta do pekel, ohlas pražských klepů*. Můj seznam registruje **celkem 514 básní**, z toho 328 básní ve 31 básnických sbírkách a cyklech, nejen o BN, ale i o Babičce, Viktorce, Babiččině údolí apod., které čeští, slovenští a polští básníci a básnířky vytvořili v letech 1842–2018.

PRÓZA – první próza se vztahem k BN pochází z roku 1865 a do roku 2018 registruji celkem **238 próz**, povídek, novel, románů, črt, fejetonů i scénářů, a to nejen beletrie, ale od r. 1990

i literaturu faktu a odbornou, též 16 prozaických parodií na dílo BN. BN je hlavní postavou ve 103 prózách a epizodickou postavou ve 29 prózách a v 16 parodiích na povinnou četbu *Babička* v letech 1908 až 2011.

DRAMA, DIVADLO – postava Boženy Němcové se v letech 1916–2017 objevuje ve **35 životopisných dramatech, operách i muzikálech**, dále je námětem 5 literárně-hudebních pásem a 11 literárně-dramatických pásem. Pokud jde o dramatičtější a divadelní úpravy, registruji v letech 1899 až 2018 celkem **337 dramatičtější**, divadelních adaptací, úprav a jevištních inscenací děl BN v jazyce českém, slovenském i ruském.

DISKOGRRAFIE – můj soupis gramofonových desek a fonokaret vykazuje celkem **49 zvukových nahrávek Babičky i pohádek BN z let 1932–1975**.

HUDBA – podle evidence Jiřiny Vackové a Uhlířova soupisu lze v letech 1856–2019 doložit cca přes 150 autorů – hudebních skladatelů a přes 220 skladeb prakticky všech hudebních žánrů, včetně oper, operet, zpěvoher, baletů i muzikálů o BN a jejich dílech.

FILM (film v českých zemích započal až v r. 1898 a čsl. černobílá televize začala vysílat od května 1953, barevná televize od r. 1973) – tyto nejmladší audiovizuální fenomény a tato moderní masmédiá se zmocnily BN až po vzniku samostatného čsl. státu. Filmografie děl BN vykazuje z let 1921 až 2016 celkem **28 filmů, filmových adaptací děl BN**. Existují již tři filmové a televizní adaptace *Babičky* (1921, 1940, 1971). Jednou byla zfilmována *Pohorská vesnice*, kterou BN osobně cenila jako prózu výše než *Babičku*, považovala ji za své nejlepší dílo; *Divá Bára, V zámku a v podzámčí* atd. Filmařům především učarovaly vděčné a fabulací oplývající pohádky a v poslední době i adaptace opírající se o korespondenci BN. **BN se stala postavou v celkem 13 životopisných filmech a televizních inscenacích v letech 1925–2020**. Z toho též v jediném filmu slovenském (*Ako listy jedného stromu* režiséra Vl. Kavčiaka z r. 1979) a v jednom německém (2005).

DIAFILMY – v letech 1937–1967 jich bylo vyrobeno celkem 25 černobílých i barevných.

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

DIZERTACE, DIPLOMOVÉ PRÁCE – z let 1918 až 2018 registruje moje bibliografie zatím **jen 119 záznamů akademických prací** o Boženě Němcové. Zajistě si můj soupis v kterémkoliv žánru nečiní nárok na úplnost. Například televizních pořadů o Boženě Němcové a pořadů natočených podle jejích děl je od počátku vysílání v roce 1953 až po rok 2020 několik set.

IKONOGRAFII BN – tzn. **soupis vyobrazení, zobrazování, soupis portrétů BN, ilustrací v knižní tvorbě či v plastice, sochařství a vůbec ve výtvarném umění, zatím ponecháváme stranou.** Řádově jde o několik set portrétů/vyobrazení BN, o tisíce ilustrací děl BN atd. Ve své kartotéce však některé registruji.

V letech 1855–2020 vyšla *Babička* v tištěné podobě i jako e-kniha ve více než 300 českých knižních vydáních. V době národního ohrožení za nacistické okupace se dočkala celkem 30 vydání za jediný rok 1940 (tedy 2,5 vydání za 1 měsíc), v r. 1935 českou *Babičku* vydali 11krát, v r. 1923 a 1932 desetkrát. V Trutnově v r. 1947 vydali první těsnopisné vydání *Babičky*, jež vyšla i ve slepeckém písmu a v kolibřím vydání. První českou knihou vytištěnou na rotačce byla *Babička* BN v knihtiskárně Ed. Beauforta v Praze u nakladatele B. Kočího v r. 1906. *Babičku* BN **v letech 1858–1983 přeložili do 26 cizojazyčných edicích.** Pozoruhodné jsou překlady do exkluzivních jazyků, jako je arménština, čínština, esperanto a japonština, romština. *Pohorská vesnice* se od roku 1856 do roku 1984 dočkala celkem 106 českých vydání a jen 3 vydání ve slovenštině.

Největší muzejní sbírku knihy Boženy Němcové *Babička* měla k roku 1996 právě knihovna MBN v České Skalici. Podle L. Kochánka:¹⁾ „*Čítá celkem 383 vydání tohoto nejznámějšího spisovatelčina díla, z toho 293 samostatných českých vydání, 10 vydání v českých sebraných spisech, 12 vydání slovenských a 68 cizojazyčných. Nejzácnější z těchto exponátů je první*

vydání Babičky z roku 1855 (nakladatel Jaroslav Pospíšil z Prahy) a druhé z roku 1862 s autorčiným věnováním psaným asi 6 hodin před smrtí. K zajímavým patří vydání slepecká, kolibří nebo v čínském a japonském překladu.“ Největší soukromou sbírku *Babičky* má inženýr Jan Nevečeřal z Ostravy – celkem 106 vydání, z toho jedno v těsnopise, dvě v němčině a jedno v ruštině.²⁾

Po smrti se dostalo naší **Boženě Němcové nejen národního, ale i mezinárodního uznání.** V r. 1962 UNESCO, Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, zařadilo 100. výročí úmrtí BN mezi světová výročí a **rok 1962 vyhlásilo za Rok Boženy Němcové.** Podobně Česká Skalice prohlásila za **Rok Babičky BN rok 2005**, kdy uplynulo již 150 let od prvního sešitového vydání *Babičky* (dne 15. května 1855 v Praze vychází první ze čtyř sešitů *Babičky* u Jaroslava Pospíšila). V červnu 2005 se v poněkud kontroverzní **anketě** České televize Největší Čech umístila BN jako jediná žena Češka v první desítku na celkovém 10. místě, jak rozhodli televizní diváci. V r. 2009 se v **čtenářské anketě** České televize *Kniha mého srdce* umístila *Babička* BN na 2. místě hned za Jirotkovým *Saturninem*; od 20. 6. do 7. 10. 2009 jí respondenti odevzdali celkem 29 935 hlasů. Na její paměť **pojmenovali planetku** (asteroidu) (3628) Bozenanemcova (1979 WD), objevenou českou astronomkou Z. Vávrovou dne 25. listopadu 1979 na hvězdárně Klef u Českých Budějovic. V letech 1992 až 1993 přišla z Kalifornie (USA) zpráva, že naše paní Božena Němcová je první českou ženou, která dostala **kráter „Nemcova“** (průměr 22,9 km, vyvýšení o poloměru 6052,486 km) **na planetě Venuše.** A mohli bychom pokračovat. Z toho plyne, že **BN je významná osobnost nejen v měřítku celonárodním, ale i mezinárodním. Ba chce se říci, přímo kosmickém.**

Kontakt na autora: zj.uhlirovi@seznam.cz

¹⁾ KOCHÁNEK, Ladislav. *1000 českých NEJ a ještě něco navíc*. 4. upr. a dopl. vydání. Praha: Albatros, 1996. s. 64. ISBN 80-00-00446-1.

²⁾ KOCHÁNEK, Ladislav. *1000 českých NEJ a ještě něco navíc*. 4. upr. a dopl. vydání. Praha: Albatros, 1996. s. 63. ISBN 80-00-00446-1.

Libuše Nivnická

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR je profesní organizace, která podporuje své členy ať již individuální, či institucionální, zároveň těží z jejich zkušeností a zaručuje je ve prospěch rozvoje knihoven a jejich služeb. Díky regionům SKIP a prostřednictvím odborných sekcí se pak rozvíjí péče a podpora pro jednotlivé oblasti činnosti knihoven.

Všichni, kdo působí v knihovně na jakékoliv řídicí úrovni, přebírají dnes a denně velké břímě odpovědnosti. Troufnu si odhadnout, že se všichni mnohdy ztrácíme v labyrintu nejrůznějších paragrafů, metodických pokynů, nařízení zřizovatele, náleží auditů a kontrol, mnohdy jejich protichůdných závěrů, různých výkladů té či oné situace.

Je tedy naprosto jasné, že v rámci aktivit našeho svazu nabývají stále většího významu záležitosti týkající se knihoven jako zaměstnavatelů. Proto v roce 2005 vznikla iniciativa k založení **odborné zaměstnavatelské sekce** se základní myšlenkou – poskytovat svým členům oporu v oblasti managementu knihoven. Sekce by měla být užitečná nejen pro statutární zástupce a top manažery knihoven, ale i pro další pracovníky, jako jsou personalisté, ekonomové, metodici a další relevantní profese. Portfolio působnosti je velmi široké a samozřejmě dle aktuálních témat a priorit proměnlivé. K hlavním okruhům trvale patří:

- **HR** – rozvoj lidských zdrojů – národní soustava povolání, kvalifikací, katalog prací a jejich uplatňování v praxi, vzdělávání a metodická podpora v oblasti ZP, PO a BOZP, kolektivního vyjednávání, výběrová řízení, hodnocení zaměstnanců, odměňování, profesní vzdělávání atd.
- **Legislativní oblast** – navrhování a připomínkování právních norem, jednání s partnery, UZS, legislativa pro knihovny všeobecně aj.
- **Management** – projektové řízení, finanční řízení, marketing, zpracování strategií, výročních zpráv a tiskových zpráv, fundraising, daňová problematika, výstavba a rekonstrukce knihoven, zahraniční zkušenosti a další aktuální témata.

V únoru 2016 se poprvé sešel tým lidí, kteří měli chuť se aktivně v Zaměstnavatelské sekci SKIP angažovat, a blíže se diskutovalo o prioritách, kterým se věnovat, a také o **stylu práce a komunikace**. Kombinovány jsou ve výsledku tři základní formy. Pracovní setkání výkonného týmu, který vybírá témata na další období. Pro nejpružnější aktuální informovanost pro všechny členy byla zřízena elektronická konference Zaměstnavatel, která by měla sloužit pro diskusi, konzultace a sdílení zkušeností. Konference zamestnavatel@konference.cvut.cz je neveřejná.

Třetím, a domnívám se, že nepostradatelným formátem práce je pořádání seminářů a workshopů – zpravidla dvoudenních. Vedle přednášek pozvaných odborníků je to skvělá příležitost k výměně názorů, zkušeností, diskusím, které často nastolí nové problematiky k řešení. Mnohdy se pak chytáme za hlavu, co všechno bychom měli lépe uchopit, na co nezapomenout, a domů odjíždíme plni odhodlání vše vylepšit a zdokonalit.

Co se tedy dosud konkrétně řešilo? Již na zmíněném únorovém setkání v roce 2016 se přítomní shodli na nejdůležitějších tématech. Mezi ně patřilo:

- katalog prací a jeho propojení s Národní soustavou povolání a Národní soustavou kvalifikací;
- platové otázky, zejména v případech navyšování tarifů, kdy provozovatelé knihovny odmítají navýšit mzdový fond;
- novela knihovního zákona, vymezení vzdělávací funkce knihoven;
- pracovníci knihoven a jejich kvalifikace;
- průzkum věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven – opakovat, zjistit současnou situaci;
- koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků: vytvoření a provázání s pravidly personální práce;
- vnitřní předpisy pro činnost knihoven;
- zpracovat příručku pro ředitele, manažery;
- diskuse se školami, které vzdělávají knihovníky, požádat o kurikula, vymezit oblasti, v čem náplň studia neodpovídá potřebám praxe.

Jedna z nejsložitějších oblastí manažerské práce je řízení lidských zdrojů. Jako červená nit se tedy všemi uplynulými ročníky vine téma **zákoníku práce**, informace o novinkách a jejich implementace v praxi. Pro tyto semináře využíváme dlouhodobě zkušeného specialistu na pracovní právo se schopností podat závažné téma nejen na vysoké profesionální úrovni, ale i s humorem. Velkou výhodou této dlouhodobé spolupráce je, že i lektor již poměrně důvěrně vnímá specifika našeho prostředí a práce, a dokáže tak reagovat konkrétně na individuální dotazy. Předem také máme vždy možnost zaslat témata, která nás blíže zajímají. V roce 2018 bylo dalším příspěvkem k tomuto tématu konání Konference o personální práci v knihovnách (pořadatel SDRUK a SKIP), která se uskutečnila v květnu ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.

Navazující myšlenka pro podporu manažerů byla formulovat **doporučení k personální práci v knihovnách** – např. jak přijímat pracovníky, jak s nimi komunikovat a motivovat je k profesionálnímu vzdělávání, účasti na inovačních či rekvalifikačních kurzech, složení zkoušek NSK. Jak obsazovat vedoucí pozice a požadavky na kvalifikaci uchazečů. Vznikla také myšlenka sdílet vzorové dokumenty, které by mohly usnadnit vedoucím zejména menších knihoven práci. Vkladatel dokumentu do takové neveřejné databanky by však nenesl odpovědnost za důsledky jeho případného užití jinou knihovnou. Myšlenka byla prezentována např. na konferenci Knihovny současnosti (Sdílejte, nebo zhyň), avšak zatím zůstává nenaplněna. Je to především vlivem přetížených časových kapacit všech, kdo se této v podstatě dobrovolné práci nabídlí věnovat. Zcela jistě však budeme diskutovat o tom, zda je tato myšlenka nadále živá a její realizace by byla přínosná. Nicméně i **výsledky průzkumu věkové, vzdělanostní a mzdové situace v knihovnách** (<http://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/pruzkumy/analyzy-mzdove-vekove-a-vzdelanostni-struktury-pracovniku-knihoven-CR>) ukázaly potřebu podpory vytváření pracovních dokumentů v organizaci či vzdělávání zaměstnanců.

Velký kus práce na půdě Zaměstnavatelské sekce byl odveden při formulování **konceptu celoživotního profesního vzdělávání** v knihovnách ve spolupráci se Sekcí vzdělávání SKIP a dalšími odborníky. Tématu byl věnován dvoudenní workshop a diskusní setkání, kde jako host vystoupil viceprezident HK ČR RNDr. Zdeněk Somr k tématům Národní soustava kvalifikací a Národní soustava povolání. Čerpat inspiraci, jak na profesní vzdělávání, jsme mohli i z prezentovaných materiálů IFLA. Na tomto setkání probíhala jedna z neživějších diskusí, což jen dokazuje, že formulace konceptu a realizace v praxi není vůbec jednoduchá. Ve výsledku se podařilo dosáhnout konsenzu mezi nejrůznějšími přístupy a argumenty (SKIP, SDRUK), koncepte je vytvořena a přijata.

Členové Zaměstnavatelské sekce se účastnili také dlouhého maratonu, spolu s mnoha dalšími odborníky z knihoven, a zejména Národní knihovny, při tvorbě **novely katalogu prací**. Tato novela je od roku 2020 účinná, a i když se v průběhu práce ověřovaly u vybraných knihoven její možné dopady, lze očekávat, že i přes vítanou existenci příkladů činností k jednotlivým katalogovým větám samotné uplatnění v praxi knihoven otevře nové otázky a potřebu podpory. Pokud tomu tak bude, Zaměstnavatelská sekce se jistě bude touto problematikou zabývat.

V průběhu několik let působení sekce se nabízelo vzdělávání i v dalších oblastech, jako byly např. registr smluv, bezpečnost práce či nejnověji témata elektronické spisové služby a povinnosti knihoven v oblasti archivní péče.

Jak bylo řečeno již na začátku, témata, která jsou pro knihovny jako zaměstnavatele důležitá, jsou velmi široká. Proto vnímám jako velký přínos a příležitost také to, že SKIP je členem Unie zaměstnavatelských svazů a jejím prostřednictvím má mj. možnost připomínkovat řadu legislativních dokumentů, účastnit se aktivně jednání tripartity, které dávají šanci obhajovat nezastupitelné role knihoven, a zejména pro jejich působení vydobývat lepší podmínky.

Kontakt na autorku: nivnicka@kjm.cz

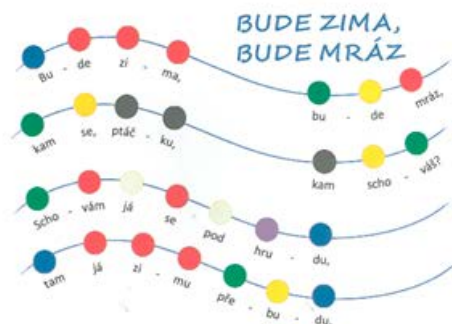

Hudební zajímavosti z Knihovny města Hradce Králové

Šimona Šimonová

Jeden z mnoha televizních kanálů vysílá dokumentární cyklus Záhady muzeí, kde mapuje sbírky chrámů antikvit světa a na jednom exempláři konkrétního muzea vždy dokumentuje svědectví času jeho nálezů či okolností jeho vzniku. A stejně jako muzea (samozřejmě v podstatně menším měřítku sbírek exponátů) i knihovny mohou leckdy dokumentovat nějakou zajímavost, která se týká jejich fondů.

V hudebním oddělení Knihovny města Hradce Králové jsou to fondy hudebnin a zvukových nosičů, které občas přinesou knihovníkům milé překvapení. A nemusí to být jen titul starší. I nové zpracování, zvláště u not (hudebnin) může překvapivě zaujmout. Zvláště u not pro děti se vydavatel snaží o maximální vstřícnost a srozumitelnost i pro nejmenší muzikanty a často se jim to daří opravdu „špičkově“, ať již barevným odlišením not, či dokonalým výtvarným piktogramem.

POKLADY KNIHOVNÍCH FONDŮ

I pro dospělé „ultrazačátečnický“, kteří chtějí hrát moderní skladby, se najde titul, kde se na doprovodu mohou podílet byť jen jedním prstem.

6

Mister Sandman

Foxtrot $\text{♩} = 104$

Musik und Text
Pat Balla

Intro (Glockenspiel)

1 2 3 5 4 3 2 1 1 2 3 5 4 1 2 3 5 4 3 2 1

mf f a c e d c a f g b d f e f a c e d c a f

F Gm C7 F

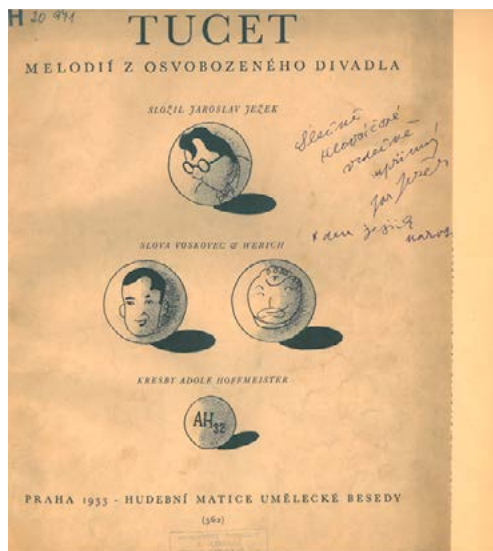
Verse

1 2 3 5 4 2 3 4 3 4 3 4

g b d f e c d e d e e d e

Gm C7 F E

Ale fond not nabízí i tituly, které vzali do ruky nejen běžní hudebníci, nýbrž i osoby věhlasné. Takovým příkladem může být titul *Tucet melodií z Osvozeného divadla* z roku 1933, který na obálce nese vlastnoruční podpis autora hudby Jaroslava Ježka.

V příštím setkání se podíváme i za nahrávkami na zvukových nosičích.
Kontakt na autorku: Simonova@knihovnahk.cz

24 894 dnů v životě Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Petra Řoutilová

Těsně před Vánoci, 18. prosince 2019, si Studijní a vědecká knihovna nadělila dárek pod stromček. V konferenčním sále za účasti hejtmana Královéhradeckého kraje PhDr. Jiřího Štěpána, Ph.D., zástupkyně Odboru kultury a památkové péče KÚ Mgr. Lucie Barešové, autorů z řad zaměstnanců a hostů pokřtila kroniku *Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové 1949–2017. 24 894 dnů v životě knihovny*.

Křtěná kniha

Kniha vyšla u příležitosti 70. výročí vzniku knihovny s finanční podporou Královéhradeckého kraje. Mapuje, jak už název napovídá, necelých sedmdesát let jejího života. Tedy léta od jejího vzniku v roce 1949 až po rok 2017. Autorsky se na ní podílelo celkem 22 nynějších i bývalých zaměstnanců SVK HK a jeden vnuk bývalého zaměstnance.

PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D. – hejtman Královéhradeckého kraje

Je to výsledek usilovného pátrání všech účastníků nejen ve vlastních vzpomínkách, ale především v mnoha archivních materiálech. Pokud vás zajímá Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové „od prenatálního období až po velice zralý věk“, jste na správné adrese. Ale pozor, v úvodu píše paní ředitelka a současně jedna z autorek knihy Mgr. Eva Svobodová: „*Otevíráte knihu, ve které si jen tak lehce nepočtete. Je to podrobná kronika, plná faktů a strohých čísel s minimem fotografií.*“ Je určena především budoucím generacím, aby všechny

Z DĚJIN KNIHOVNICTVÍ V NAŠEM KRAJI

Hudební doprovod Kateřina Havrdová a Vojtěch Horyna

důležité historické okamžiky našly na jednom místě a nemusely zdoluhavě pátrat.

Křest knihy se celý nesl v příjemném duchu. Stoly zkrášlovaly talíře jednohubek a sladkých i slaných chufovek. Ve vzduchu bylo cítit svařené víno a punč a celou sváteční atmosféru doplňovalo svojí hrou na saxofon duo HOHA v podání patnáctiletých studentů ZUŠ Střezina Kateřiny Havrdové a Vojtěcha Horyny.

Kroniko, vypouštíme Tě do světa a přejeme Ti, ať Tvé stránky nevoní novotou příliš dlouho.

SVOBODOVÁ, Eva. *Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové 1949–2017: 24 894 dnů v životě knihovny*. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2019, 310 s. ISBN 978-80-7052-137-3.

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

Jak to vlastně bylo se zpravodajem...

Božena Blažková, Andrea Součková

Jedním z důležitých prostředků metodické pomoci poskytované SVK knihovnám kraje je regionální knihovnický zpravodaj. Od roku 2002 patří jeho vydávání do výkonu regionálních funkcí a je jednou z forem poradenské a konzultační služby pro knihovny v Královéhradeckém kraji. Historie regionálního knihovnického zpravodaje vydávaného SVK sahá až do roku 1986 (tehdy pod názvem *Zpravodaj jednotné soustavy knihoven Východočeského kraje*). Po časopisu *Čtenář* je druhým nejdéle vycházejícím periodikem z oboru knihovnictví a informační vědy v ČR.

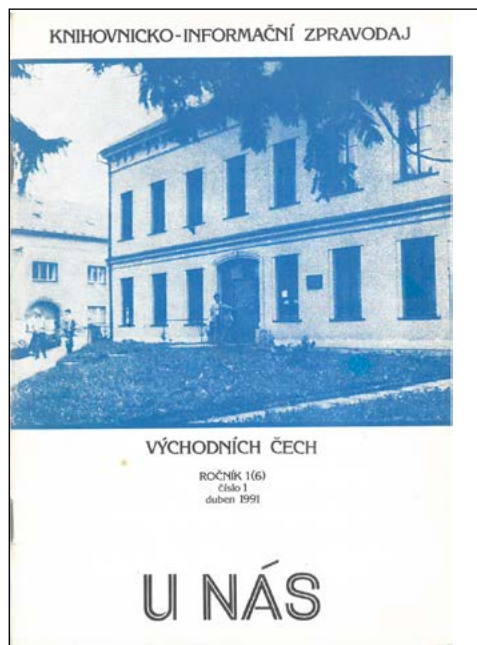
1986–1990

V roce 1986 začala knihovna vydávat *Zpravodaj jednotné soustavy knihoven Východočeského kraje*. První odpovědnou redaktorkou byla PhDr. Blanka Špačková, pracovnice bibliografického oddělení SVK. Během prvního roku jejího působení vyšla dvě čísla, v roce následujícím už to byla čísla tři, a k tomu bylo vydáno jedno speciální číslo u příležitosti 3. národní konference o bibliografii v ČSR. Náklad se ustálil na počtu 300 výtisků.

V roce 1988 se odpovědnou redaktorkou stala Mgr. Hana Fejlová z metodického oddělení. Ta kolem sebe soustředila knihovníky z regionu a odborných knihoven a od roku 1989 začala oficiálně pracovat redakční rada, kterou tvořili

Z DĚJIN KNIHOVNICTVÍ V NAŠEM KRAJI

zástupci jednotné soustavy knihoven.¹⁾ Za vedení Hany Fejlové vycházela původně plánovaná čtyři čísla ročně. Jazykové korektury připravovala PhDr. Božena Dvořáková. Zpravodaj v tomto období plnil především dokumentační úlohu a stal se obrazem historie knihoven v tehdejší Východočeském kraji. Během pěti let vyšlo celkem 17 čísel.

1991–2001

V dubnu roku 1991 vyšlo první číslo nového zpravodaje pod názvem *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj východních Čech*.²⁾ Vizualní styl zůstal stejný. Odpovědnou redaktorkou byla i nadále Hana Fejlová a jazykovou korektorkou Božena Dvořáková.

V roce 1994 Hanu Fejlovou vystřídala PhDr. Alena Součková, pracovnice oddělení knihovnictví. Do roku 1996 vycházela pravidelně

vždy čtyři čísla ročně, v roce 1997 však vzhledem k úsporným opatřením vyšlo jen jedno číslo. V roce 1998 připravila knihovna dvě čísla, která byla zveřejněna pouze v elektronické podobě na webových stránkách SVK. Tato čísla byla paradoxně zachována pouze v přetištěné podobě.

Od roku 1999 začal zpravodaj znovu vycházet v tištěné podobě, zároveň však pracovník IT SVK Mgr. Jan Pokorný vytvořil na webových stránkách knihovny i jeho elektronickou verzi. V roce 2000 se vylepšila zejména grafická úprava, obálka byla barevná a zpravodaj se začal tisknout v profesionální tiskárně (Dukase, s. r. o., Hradec Králové). Odpovědnou redaktorkou se stala Mgr. Lenka Málková. V letech 1999–2001 vyšlo celkem sedm čísel a pak bylo vydávání zpravodaje dočasně zastaveno.

Celkově vyšlo v období let 1991–2001 38 čísel, která názorně zobrazují hektický vývoj knihovnictví regionu na konci 20. století. Se změnami ve vedení zpravodaje se mírně měnil jeho charakter, lze ale říci, že zpravodaj byl vždy velmi výrazně ovlivněn aktuálním děním v oboru.

V roce 2001 došlo k celé řadě významných změn – místo bývalého Východočeského kraje vznikl menší kraj Královéhradecký (část knihoven přešla pod kraje Pardubický, Liberecký a Vysočinu), kterému zůstalo pouze pět bývalých okresů (Hradecko, Jičínsko, Náchodsko, Rychnovsko a Trutnovsko). Novým zřizovatelem SVK se stal Krajský úřad Královéhradeckého kraje a byl schválen zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové se stala krajskou knihovnou.

2002–2013

V roce 2002 došlo k vyhlášení Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí.

¹⁾ Člony lze dohledat v jednotlivých číslech zpravodaje.

²⁾ v tiráži bylo tehdy ještě v závorce uváděno, že se jedná o šestý ročník *Zpravodaje jednotné soustavy knihoven Východočeského kraje*.

Z DĚJIN KNIHOVNICTVÍ V NAŠEM KRAJI

Dotační program výrazně pomohl stabilizovat síť knihoven v malých obcích a přispěl k rozvoji veřejných knihovnických služeb na venkově. V Královéhradeckém kraji bylo do nového systému regionálních služeb zařazeno vydávání knihovnického časopisu, který byl nadále určen malým venkovským knihovnám. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje* začal vycházet opět jako čtvrtletník. Náplň práce šéfredaktora byla zařazena do oddělení služeb knihovnám SVK a stala se součástí regionálních služeb. První dvě čísla roku 2002 vyšla pod vedením Martiny Plojharové, která krátce pracovala na úseku PR. Její zásluhou byla navázána spolupráce s profesionální tiskárnou v Trutnově (AD reklama, s. r. o.). Od třetího čísla roku 2002 až do roku 2013 byla šéfredaktorkou Božena Blažková, pracovnice metodického oddělení a částečně úseku PR. Náklad byl zvýšen na 600 výtisků a zpravodaj byl rozeslán do všech evidovaných knihoven kraje. Členové redakční rady se scházeli pravidelně při zasedáních. Zpravidla jedno ze setkání bylo výjezdní a konalo se ve vybraných knihovnách v kraji. Jazykové korektury zajišťovala stále Božena Klabalová (dříve Dvořáková).

Za působení šéfredaktorky Boženy Blažkové (v letech 2002–2013) bylo vydáno 46 čísel zpravodaje a 15 samostatných příloh. V této době byly také zavedeny pravidelné rubriky a začalo se pracovat s ústředním tématem čísla a následně celého ročníku. V průběhu let je tak možno vysledovat okruhy, které byly stanoveny jako prioritní a důležité pro prezentaci knihovníkům v kraji.

2014–2019

V roce 2014 se šéfredaktorkou stala Mgr. Andrea Součková, vedoucí metodička SVK. Vydávání zpravodaje bylo i nadále zařazeno do činnosti oddělení služeb knihovnám a bylo součástí regionálních služeb. Zpravodaj vycházel pravidelně čtyřikrát ročně v nákladu 600 kusů, profesionální tisk zajišťovala AD reklama, s. r. o.

V roce 2014 vyšla jako příloha zpravodaje *Koncepce rozvoje veřejných knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2014–2018 s výhledem do roku 2020*.

Nemalá pozornost se soustřeďovala také na elektronickou verzi zpravodaje, která zároveň ovlivňovala jeho tištěnou podobu. Do příspěvků byly stále více zařazovány přímé prolinky na další zdroje informací či kontakty na autory. V porovnání s minulými roky byla stále větší pozornost věnována dodržování autorských práv a zařazování citací (SVK pro veřejnost i knihovnické organizovaly školení). S tím souviselo samozřejmě i nutné smluvní zajištění, které je od roku 2014 zabezpečeno prostřednictvím tzv. smluv o vytvoření autorských děl. Příspěvky jsou honorovány. Doporučení pro autory je k dispozici na webových stránkách zpravodaje. Protože čtenáři by měli mít možnost ovlivnit témata publikovaná ve zpravodaji, je na webu SVK vystaven formulář pro vkládání námětů a návrhů.

Témata zpravodaje byla vždy ovlivněna aktuálním děním v oboru knihovnictví a informační vědy, nicméně byly dodržovány tematické rubriky. Zajímavostí je, že zaměření rubriky Naše téma se měnilo s každým dalším ročníkem. Od roku 2014 se orientovalo dle krajské koncepce knihovnictví platné na léta 2014–2018, na kterou navázala koncepce na léta 2019–2023. Koncepce na každý rok stanovuje jednu oblast knihovnické činnosti s cílem informovat co nejširší veřejnost o možnostech knihoven v dané oblasti.

Článek byl redakčně upraven a krácen. Celý text vyšel v kronice Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové: SVOBODOVÁ, Eva. Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové 1949–2017: 24 894 dnů v životě knihovny. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2019, 310 s. ISBN 978-80-7052-137-3.

Kontakt na autorky: b.blaza@seznam.cz,
andrea_souckova@centrum.cz

Čestné tituly knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje roku 2019

Eva Semrádová

Titul knihovnice/knihovník roku Královéhradeckého kraje uděluje krajská knihovna společně se SKIP Východní Čechy od roku 2009. Titul se nezískává v soutěži, ale je výrazem úcty k úspěšnému působení v knihovnictví. Ocenění jsou knihovníci, kteří se věnovali knihovnickému povolání celý profesní život, nebo ti, kterým se podařilo díky mimořádnému úsilí a zájmu dovést v krátké době dříve nepracující knihovnu mezi úspěšné a vyhledávané instituce. V roce 2019 se nominace zaměřily na knihovnický, kteří jsou věrni svým knihovnám i několik desítek let, a

jak říkají, „stále je to baví“. Knihovny, o které se starají, jsou odrazem jejich osobnosti. Zejména knihovníci v malých obcích mají často přímé zásluhy na modernizaci knihovny a jejím aktivním zapojení do sousedské komunity. Neméně důležitým faktorem úspěšného působení knihovny v obci je zájem obecního zastupitelstva a z toho vyplývající pravidelná finanční podpora.

Za okres Hradec Králové převzala titul paní **Věra Kabelková z Obecní knihovny Stračov**, která se stará o stračovskou knihovnu 44 let, je také kronikářkou a stále se pravidelně účastní společenských akcí v obci. Titul knihovnice roku získala za dlouholetou knihovnickou činnost.

Obec Stračov má i se svou místní částí Klenice necelých 300 obyvatel. Tato zemědělsky orientovaná obec se nachází severozápadně od Hradce Králové a je součástí mikroregionu Nechanicko. Stračov získal v roce 2015 titul vesnice roku Královéhradeckého kraje. Obecní knihovna je umístěna v centru obce v patře obecního domu, k akcím je k dispozici zasedací místnost obecního úřadu. Knihovnické služby jsou podporovány ze střediskové knihovny v Nechanicích v rámci regionálních funkcí. Do knihovny chodí místní mateřská školka, v obci funguje řada spolků.

V okrese Jičín byla vyznamenána **paní Věra Jirková z Obecní knihovny Milovice u Hořic**. Za dlouhodobý rozvoj kulturního života své obce získala v roce 2019 také pamětní medaili hejtmána. Paní Věra Jirková se knihovnictví věnuje 20 let, její zásluhou dobře funguje spolupráce s místní základní školou, uskutečňuje se pasování malých čtenářů, výlety, výtvarné dílny a recitační soutěže.

Milovice u Hořic jsou malá obec jižně od města Hořice, žije zde 300 obyvatel. Knihovnu najdeme v centru obce v přízemní budově, kde působí také centrum volného času a je k dispozici

Marie Kabelková

KDO JE

společenská místnost. Knihovna je napojena na regionální knihovnický systém jičínského okresu a doplňována novou literaturou z výměnných souborů. V nabídce služeb jsou kulturní akce i meziknihovni výpůjční služba. Dění v knihovně je možné sledovat na webové stránce, která slouží také ke zveřejnění podrobných informací o historii Milovic. Paní knihovnice píše obecní kroniku, publikuje v místním tisku a věnuje se zpracování regionální historie; zpracovala téma Legionáři v obci Milovice u Hořic a historii ochotnického divadla v obci.

Věra Jirková

Stanislav Suchánek

Knihovníkem roku v okrese Náchod se stal **pan Stanislav Suchánek z Obecní knihovny Česká Čermná**. Pan Stanislav Suchánek převzal knihovnu v České Čermné do své péče v roce 1981, tedy před 37 lety, a v současné době již knihovnu předal své nástupkyni.

Obec Česká Čermná se nachází asi 10 km od

Náchoda směrem k hranicím s Polskem. Tato obec je domovem pro 500 obyvatel. K občanské vybavenosti patří škola i školka, pošta, sokolovna a v obci funguje řada místních spolků. Obecní knihovna sídlí v rekonstruovaném domě společně s obecním úřadem, výměnné fondy doplňuje Městská knihovna v Náchodě. Spoluobčané charakterizují pana Suchánka jako společenského a obětavého knihovníka, který vždy věděl, co má svým čtenářům doporučit, a ochotně se knihovně věnoval i mimo výpůjční dobu, osobně zajížděl pro literární novinky do náchodské knihovny, každý měsíc měl připravený program pro školu.

Dita Zušicová

Za dlouholeté vedení knihovny převzala ocenění **paní Dita Zušicová z Obecní knihovny v Hříbojedech** v okrese Trutnov.

Obec Hříbojedy je malá vesnice jižně od Dvora Králové nad Labem, žije zde 220 obyvatel. Obec patří do mikroregionu Hustřfanka, z turistických zajímavostí lze jmenovat například 3 km vzdálený Kuks. Knihovna obce Hříbojedy je umístěna v samostatné budově společně s poštou, v minulém roce se podařilo renovovat interiér a dovybavit dětské oddělení. Knihovna je již delší dobu plně automatizovaná a využívá regionální služby Městské knihovny v Trutnově. Paní Dita Zušicová se o knihovnu vzorně stará již 21 let, pravidelně se účastní odborných knihovnických kurzů a získané vědomosti pak využívá ve své knihovně. V nabídce jsou kreativně pojaté dětské soutěže i výtvarné dílny, v budoucnu by se

v programu knihovny měla objevit setkání spojená s biblioterapií.

V kategorii **Knihovnice/Knihovník veřejné knihovny** převzaly ocenění dvě knihovnice z Knihovny města Hradce Králové, paní Alice Hrbková a paní Drahomíra Škrabalová.

Knihovnu města Hradce Králové a její aktivity je nesnadné stručně charakterizovat. Je to největší městská knihovna našeho kraje a její služby jsou nastaveny tak, aby svou různorodostí i objemem vyhověly všem zájemcům z krajského města. Ročně navštíví budovy knihovny téměř 300 tisíc lidí a přes elektronické rozhraní se připojí dalších 200 tisíc návštěvníků. Knihovna připraví více než 1 600 různých kulturních a vzdělávacích akcí pro veřejnost. Přesto se nezapomíná na literaturu a zájemci o čtení realizují ročně 700 tisíc výpůjček.

Bc. Alice Hrbková (uprostřed)

Paní Alice Hrbková získala ocenění za dlouholeté působení v knihovnictví i za inovativní a celostátně úspěšné aktivity na podporu dětského čtenářství. Od počátku své práce v knihovnictví se věnovala službám. V Knihovně města Hradce Králové pracovala tři desetiletí, a to zejména mezi návštěvníky dětských oddělení. Svůj kreativní přístup uplatnila ještě ve starých prostorách knihovny, kde poprvé vyzkoušela dát půjčovně jasný charakter podle literární předlohy. Nejprve to byly postavy z Pána prstenů na Eliščině nábřeží, následovala celostátně populární naučná dílna Pitva knihy. A naposled to bylo dětské oddělení v Malšovicích, kterému se říká Věž knihomolů,

protože do půjčovny v patře vede cesta po starobyklých dřevěných schodech. Ale obdobně netradiční byly i její každodenní lekce pro školy, filmové večery a celoroční čtenářské hry, které probíhaly ve všech dětských odděleních hradecké knihovny. V roce 2012 připravila paní Hrbková hru Lovci perel, která jednoznačně dělá ze čtení zábavu a dobrodružství a kterou v současnosti sdílí celá řada českých knihoven. Tento projekt také dal vzniknout přívlastku „nebroušený diamant mezi perlami“, který ke jménu paní Hrbkové připojily kolegyně a kolegové z její domovské knihovny.

Drahomíra Škrabalová

Paní Drahomíra Škrabalová získala titul knihovnice roku jako poděkování za dlouholeté působení v knihovnické profesi. Od jejího vstupu do knihovnictví uplynulo 43 let, z toho nejdelší počet let prožila v Knihovně města Hradce Králové. Paní Škrabalová se specializuje na problematiku hudebních knihoven, zajímají ji automatizované knihovní systémy, je členkou celostátní pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů. Mezi její aktivity patří práce v odbornových organizacích a členství v profesní organizaci, tj. ve Svazu knihovníků a informačních pracovníků regionu Východní Čechy. Členkou regionálního výboru této organizace je již více než dvacet let a lze předpokládat, že v této aktivitě bude pokračovat i po ukončení svého profesního působení v knihovně.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Fenomén Gočár! 140 let od narození Josefa Gočára

Lucie Barešová

V roce 2020 uplyne 140 let od narození architekta Josefa Gočára, výrazné osobnosti prvo-republikové kulturní scény. U příležitosti Gočárova jubilea je pro zájemce připravena pro tento rok řada kulturních a vzdělávacích akcí, které se odehrají v režii významných královéhradeckých institucí a spolků. Koordinátorem projektu Fenomén Gočár je Královéhradecký kraj. Následujícím textem si krátce připomeneme, kdo byl Josef Gočár a čím se zapsal do dějin Hradce Králové.

Josef Gočár (13. března 1880 Semín – 10. září 1945 Jičín) se narodil v Semíně u Pardubic do rodiny sládky tamějššího pivovaru. Rodina se brzy po jeho narození odstěhovala do Lázní Bohdaneč. Zajímavostí je, že původně se měl mladý Gočár vyučit zlatníkem. Díky ducha-přítomnosti jeho učitele kresby, který si všiml jeho talentu, nakonec vystudoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze u Jana Kotěry.

Umělecká tvorba Josefa Gočára prošla ve svém vývoji různými stylovými proměnami. Od secese přes modernu, kubismus, národní dekorativismus, tzv. holandský racionalismus až po styly avantgardní, tedy konstruktivismus a funkcionalismus. V každé éře vznikla díla, která zanechala výrazné historické stopy. Některá z nich se dokonce stala ikonami daného stylu. Takovým příkladem je zajisté modernistický Wenkeův dům v Jaroměři nebo obchodní palác dům U Černé Matky Boží v Praze. Do historie architektury přispěl Gočár četnými projekty budov a pomníků, regulačními plány a urbanistickými studiemi. Gočár byl prvotřídním urbanistou. Dokladem toho je jeho práce pro Hradec Králové, kde z velké části jeho zásluhou došlo k proměně bývalé pevnosti na živé centrum moderního města.

Josef Gočár nebyl pouze architektem, ale rovněž navrhoval nábytek a předměty denní potřeby. Byl výborným pedagogem, velmi oblíbeným mezi studenty. Denně chodíval do pražských kaváren, kde s ním mohli jeho studenti diskutovat. Byl vždy elegantní, oděný v anglickém obleku a v ústech mu nechyběl typický doutník. Josef Gočár vychoval další generaci významných tvůrců, která ovlivnila vývoj architektury u nás i řadu let po konci druhé světové války. Byli mezi nimi např. Jaroslav Fragner, Josef Havlíček, Ladislav Žák, Jan Sokol, Jan Rejchl a další.

V Hradci Králové byl Josef Gočár zaměstnán různými projekty po čtyři desítky let. Za tuto dobu se podstatně zasloužil o rozvoj města a také o přívlastek „salon republiky“. Pro Hradec Králové vypracoval dvacet pět projektů, z toho čtrnáct realizoval, a vytvořil desítky plánů věnovaných urbanistické podobě města. Své plány by ovšem nerealizoval bez podpory vedení města, zejména tehdejšího starosty Františka Ulricha (6. února 1859 Hradec Králové – 18. května 1939 Rokycany). Několik návrhů pro Hradec Králové

udělal ještě jako student pod vedením Jana Kotěry (18. prosince 1871 Brno – 17. dubna 1923 Praha). Spolupráce Hradce Králové s Josefem Gočárem byla nejplodnější ve 20. letech minulého století, kdy vznikly významné veřejné budovy: Anglo-banka na Masarykově náměstí (1922–1923); Státní odborná škola koželužská u Moravského mostu (1923–1924, dnes Střední průmyslová škola strojnická); Rašínovo státní gymnázium (1925–1927, dnes Gymnázium Josefa Kajetána Tyla); komplex obecných a měšťanských škol (1926–1928, dnes ZŠ a MŠ Josefa Gočára), ke kterým přibyla v roce 1928 budova mateřské školy; církevní Sbor kněze Ambrože (1926–1927); budovy ředitelství Státních drah na dnešním Ulrichově náměstí (1927–1932, dnes sídlo Policie ČR) a poslední velké dílo v Hradci Králové, sídla okresních a finančních úřadů (1932–1936, dnes budova Magistrátu města Hradce Králové).

Některé stavby Josefa Gočára zůstaly ne realizované. Mezi ně náleží z rozmezí let 1909–1910 projekt Lutherova ústavu a evangelického kostela, projekt rodinné vily Antonína Petrofa a návrh čelní fasády domu doktora Šoba v Kuklenách. Souběžně s velkými projekty 20. let vznikly skici Ústavu pro zvelebování živností, státní instituce pečující o drobné podnikatele, návrh rekonstrukce Grand hotelu včetně nadstavby a návrh budovy Městské spořitelny (1927–1928). Ve 30. letech projektoval Městskou galerii a dívčí školy. Galerie měla mít podobu dostavby Kotěrova muzea, k němuž navrhl vzhled plánované přístavby ještě v roce 1942. Pro dostavbu muzea byla vyhlášena architektonická soutěž, v níž Gočárův návrh skončil druhý. Vyhrál jeho žák Jan Rejchl, avšak k realizaci návrhu již nedošlo.

Do historie města Hradec Králové se Josef Gočár zapsal nejen svými stavbami, ale i svým působením v oboru územního plánování. Od poloviny 20. let navrhl řešení pravostranné Labské kotliny, později byl pověřen starostou Františkem Ulrichem zpracováním komplexního regulačního plánu města. Regulační plán

doprovodil řadou detailních studií konkrétních problémů. Řešil regulaci Eliščina nábřeží severně od budovy muzea, prostor dnešního Ulrichova náměstí, regulaci školního bloku u budovy gymnázia i bytové zástavby u Sboru kněze Ambrože. Plánoval Orlickou kotlinu, reguloval úpravy nádraží a plánoval zelený pás kolem Hradce Králové. Regulační plán založený na radiálně okružním principu dopracoval v roce 1928. Rozšířil ho v roce 1931 regulačním plánem pro tzv. Velký Hradec Králové. Velkou pozornost věnoval zeleni ve městě, o čemž svědčí návrh severovýchodního sektoru města (dnešní Šimkovy sady).

Josef Gočár nepůsobil pouze v Hradci Králové, ale i v dalších místech Královéhradeckého kraje. Nejznámější je modernistická stavba Wenkeův dům, kterou navrhl pro polského obchodníka v Jaroměři (1910–1911). Závěrem je nutné poznamenat, že článek není vyčerpávajícím přehledem odkazu, který zanechal architekt Josef Gočár ve východočeském regionu. Jedná se spíše o připomenutí pozoruhodné osobnosti, která dodnes budí respekt a údiv pouhým soupisem prací. Připomínka ať slouží nejen široké veřejnosti, ale i tvůrcům našich dnešních měst.

Aktuální přehled akcí a další informace spojené s výročí architekta Josefa Gočára naleznete na webových stránkách www.fenomengocar.cz a na facebooku.

JAKL, Jan. *Sny a vize: neuskutečněné projekty Josefa Gočára pro Hradec Králové: [katalog výstavy pořádané v Muzeu východních Čech v Hradci Králové od 18. 5. do 31. 10. 2010]*. V Hradci Králové: Muzeum východních Čech, 2010, 55 s. ISBN 978-80-85031-83-6.

LUKEŠ, Zdeněk a Yvonna FRIČOVÁ. *Josef Gočár*. Praha: Titanic, 2010, 435 s. ISBN 978-80-86652-44-3.

Kontakt na autorku:

lubaresova@kr-kralovehradecky.cz

Oslavy v Jičíně

Do čísla přispěli:

Mgr. Lucie Barešová – KÚ Královéhradeckého kraje, **Mgr. Jana Benešová** – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Božena Blažková** – SKIP 08 Východní Čechy, **Bc. Vladimíra Buchtová** – SVK v Hradci Králové, **Miroslava Cvejnová** – Městská knihovna Dobruška, **PhDr. Marcela Fraňková** – Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec, **Bc. Kateřina Hubertová** – SKIP 08 Východní Čechy a Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Kateřina Janošková** – Masarykova veřejná knihovna Vsetín, **Ing. Libuše Nivnická** – předsedkyně Zaměstnavatelské sekce SKIP a Knihovna Jiřího Mahena v Brně, **Mgr. Vladana Pillerová** – Národní knihovna ČR, **Iva Rodrová** – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Andrea Součková** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – KDK SKIP 08 Východní Čechy a Městská knihovna Slavoj Dvůr Králové nad Labem, **Eva Šamánková** – Místní knihovna Větrný Jeníkov, **Hana Šanderová** – Obecní knihovna Všestary, **Jana Šimková** – Městská knihovna Úpice, **Mgr. Šimona Šimonová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Věra Škraňková** – SKIP 08 Východní Čechy, **PhDr. Mgr. Jiří Uhlíř** – člen Obce spisovatelů a Klubu autorů literatury faktu Praha, **Mgr. Jiří Valový** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Palackého v Olomouci, **Helena Vejvarová** – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Bc. Lada Všeticková, DiS.** – Knihovna Nové Město nad Metují.

TÉMA PRO ROK 2020: REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI „Z NAŠEHO KRAJE NA SVĚTOVÉ NEBE“

Akce knihoven pro veřejnost:

- 1.–31. 3. Březen – měsíc čtenářů
- 27. 3. Noc s Andersenem
- 5.–11. 10. Týden knihoven
- 28. 11. Den pro dětskou knihu

Knihovnické akce pro Královéhradecký kraj:

- 24. 4. Redakční rada zpravodaje U nás
- 11. 6. Porada metodiček pověřených knihoven, vychází letní číslo zpravodaje U nás
- 14. 8. Redakční rada zpravodaje U nás
- 17. 9. Porada ředitelky pověřených knihoven, vychází podzimní číslo zpravodaje U nás
- 14. 10. Vyhlášení knihovnice/knihovníka Královéhradeckého kraje roku...
- 23. 10. Redakční rada zpravodaje U nás
- 24. 11. Královéhradecká knihovnická konference
- 3. 12. Porada metodiček pověřených knihoven, vychází zimní číslo zpravodaje U nás

Další informace: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Vzdelavani.aspx>

Celostátní knihovnické akce:

- 18.–19. 3. Současnost literatury pro děti a mládež 2020, Liberec
- 15.–16. 4. OKnA (O knihovnických aktivitách), Liberec
- 14.–17. 5. Svět knihy, Praha
- 19.–20. 5. Konference o personální práci v knihovnách, Hradec Králové
- 8.–10. 9. Knihovny současnosti 2020
- 8.–10. 9. Knihovnická dílna v Jičíně
- 21.–22. 10. VII. workshop pro metodiky, Písek
- 2.–3. 12. Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě, Praha

Další informace: <https://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/knihovnicke-akce/>